

Ilu The mere e ji dee Ilu

- ¹ Ndi a bu ilu Solomon nwa Devid, eze Izrel.
² O bu maka amamihe na ntuziaka,
 maka ighota okwu niile kwesiri ighota nke
 oma,
³ n'ih i nweta ntuziaka n'inwe uche,
 ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghughu
 na-adighi.
⁴ N'ih i ime ka ndi na-enweghi uche nwee ezi
 uche,
 ka ndi na-eto eto nweta ihe omuma na izuzu
 oma.
⁵ Ka onye maara ihe gee nt i, tukwasikwa ihe
 n'ih e o maara,
 ka ndi nwere nghota nwetakwa ezi
 ndumodu.
⁶ Ka ha ghota ilu niile na okwu niile
 na-esi n'onu ndi maara ihe.
⁷ Itu egwu ONYENWE ANYI bu mmalite ihe
 omuma.*
 O bukwa naani ndi nzuzu bu ndi na-adighi
 anabata amamihe na ido aka na nt i.

Okwu mmalite: Nkwado maka inabata amamihe

Ido aka na nt i banyere ndi nrafu

- ⁸ Nwa m, na-ana nt i na ntuziaka nke nna gi

* 1:7 Ilu 9:10; Ilu 15:33; Ekl 12:13

- ahapụkwala ndumọdu nne gị.
 9 N'ihì na okpu amara ka ha ga-aburụ isi gị,
 burụkwa ihe ịn̄ya n'olu nye gị.
- 10 Nwa m, ọ burụ na ndị mmehie ara gị ụra,
 ekwenyerela ha, Ekwela!†
- 11 Ọ burụ na ha asị gị, “Bia soro anyị; ka anyị
 zoo onwe anyị,
 tigbuo onye ọbụla anyị hụrụ,
 bụ onye na-emeghị ihe ọjọọ ọbụla.
- 12 Ka anyị loo ha na ndụ, dika ala ili,
 loo ha kpamkpam dika ndị na-arịda n'olulu.
- 13 Anyị ga-enwetakwa ọtụtụ ihe dị oke ọnuahia,
 nke anyị ga-akwaju n'ụlọ anyị.
- 14 Soro anyị fee nza gị ka anyị nwaa ike anyị,
 ihe ọbụla kwa anyị nwetara, anyị na gị ga-
 ekekọta ya ọnụ.”
- 15 Nwa m, ejela ije n'uzọ ndị dị otu a,
 a zọkwala ụkwụ n'okporoụzọ ha;
- 16 n'ihì na ụkwụ ha na-agba ọsọ ime ihe ọjọọ,
 na-emekwa ngwangwa iwufu ọbara.
- 17 Ọ bụ ihe abaghị uru ịgbasa ụgbụ,
 n'ebe nnunụ ọbụla na-ahụ ya anya.
- 18 Ma ndị a na-esi ọnya nke na-ama ha.
 Ha onwe ha ka ọnya ahụ ga-ejide.
- 19 Otu a ka ọ na-adikwara ndị ọ na-agụsị agụụ
 ike inweta akunuba n'uzọ na-ezighị ezi.
 N'ihì na ịgbaso ụzọ dị otu a na-ewetara ndị
 na-eso ya ọnwụ.

Jidesie amamihe aka ike

- 20 Amamihe na-eti mkpu n'ezi ka mmadụ nụ.

† 1:10 Jen 39:7-10; Dit 13:8; Efe 5:11.

Olu ya na-ada ụda n'ama.

- 21 Ọ bụ n'isi akụkụ ụzọ nke mkpọtụ dīkarịsiri ka ọ na-akpọ oku, n'ọnu ụzọ ama obodo ka ọ na-anọ ekwuputa okwu ọnu ya niile.
- 22 “Unu ndi na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide buru ndi ga-ahụ enweghi uche n'anya?
Ruo ole mgbe ka ndi na-akwa emo ga-anogide na mmasi ikwa emo?
Ruo ole mgbe ka ndi nzuzu ga-anogide na-akpọ ihe omuma asi?”
- 23 Ọ buru na unu gere nti na mba m na-abara unu, aga m awupu echiche niile nke obi m nye unu, aga m emekwa ka unu mara okwu m.
- 24 Ma ebe ọ bụ na unu egeghi nti mgbe m kporo oku, setipukwa aka m nye unu ma ọ dighi onye nara nti,
- 25 ebe ọ bụ na unu akpola ndumodu m asi, jukwa inabata iba mba m nye unu,
- 26 ubochi unu ga-adaba na mmekpa ahụ, aga m achị ọchị.
Mgbe ihe egwu biakwasiri unu, aga m akwa unu emo.
- 27 Mgbe oke ihe egwu ga-abiakwasiri unu dika ikuku di ike, mgbe nhuju anya ga-erubiga n'elu unu dika oke ifufe, mgbe ita ahuhu na nsogbu ga-agbagwoju unu anya.

- 28 “Agaghị m ege ntị n’akwa unu, ọ bụ ezie na unu ga na-akpọ m.
Unu ga-achọkwa m ma unu agaghị achọta m.
- 29 N’ihi na unu mechiri anya unu n’ebe ihe ọmụma dị,
unu atughị egwu ONYENWE ANYỊ.
- 30 Unu anaghị ntị na ndumọdu m.
Unu leliri iba mba m anya.
- 31 Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghota.
Ọ bukwa ụzọ unu na ndumọdu unu ga-eju unu afọ.
- 32 N’ihi na ejezighi ije nke ndi na-enweghi uche na-egbu ha,
ọ bukwa onodu afọ ojuju ndi nzuzu ga-alakwa ha n’iyi.
- 33 Ma onye na-ege ntị n’okwu m ga-ebi obi ntukwasi obi.
Ọ ga-anọ jụu na-enweghi ihe ọbula ga-atụ ya egwu.”

2

Ịba uru nke amamihe

- 1 Nwa m, ọ buru na i nabata okwu onu m niile zobekwa iwu m niile n’ime obi gi,
2 toọ ntị gi n’ala nye amamihe,
weputa obi gi inwe nghota.
- 3 E, ọ buru na ọ bụ ihe ọmụma ka i na-akpoku,
ọ burukwa na ọ bụ nghota ka i na-eweliri olu gi,
- 4 ọ buru na i na-achọ ya dika i si achọ ọlaocha maobu akụ nke zoro ezo,

- 5 mgbe ahụ, ị ga-aghọtakwa ihe bụ ịtụ egwu
 ONYENWE ANYỊ
 chọtakwa ihe ọmụma nke Chineke.
- 6 N'ihì na ọ bụ ONYENWE ANYỊ na-enye amamihe;
 n'ebe ọ nọ ka nghọta na ihe ọmụma na-esi
 abia.*
- 7 Ọ na-edebere ndị ụzọ ha ziri ezi nzube ọganihu,
 ọ bụ ọta nye ndị na-eje ije n'izuoke.
- 8 Ọ na-echebekwa ụzọ nke ndị na-eme ezi ihe na-
 agbaso,
 na-elekọtakwa ụzọ nke ndị hụrụ ya n'anya
 na-agbaso.
- 9 Mgbe ahụ ka ị ga-aghọta ihe ziri ezi
 na ihe dị mma na ezi ụzọ niile.
- 10 N'ihì na amamihe ga-enwe ọnọdu n'ime obi gị,
 ihe ọmụma ga-adikwa mkpuruobi gị uto.
- 11 Izuzu zuruoke ga-echebe gị,
 nghọta ga na-eche gị nche.
- 12 Amamihe ga-azọputa gị site n'ụzọ ndị mmehie,
 sitekwa na mmadụ ndị okwu ha jọrọ njo,
- 13 ndị hapuru ụzọ niile ziri ezi nke Chineke
 na-agbaso ụzọ niile nke ọchịchiri,
- 14 ndị na-anuri ọnu n'ihe ojọọ,
 n'ihì na mmehie ha na-atọ ha uto.
- 15 Ihe ọbụla ha na-eme gbagoro agbago,
 jọkwa njo.
- 16 Ọ bụ naanị amamihe ga-anaputa gị n'aka
 nwanyị akwuna,

* 2:6 1Ez 3:9,12; Job 32:8; Jem 1:5.

- na nwanyi na-abughị nwunye gi nke na-
ekwu okwu nrafu.
- 17 Onye na-ahapu di o luru n'agboghọ,
nke chefuru ogbugba ndu o gbara n'ihu
Chineke.
- 18 Ulo nwanyi di otu a di n'okporouzo
nke na-eduba n'onwu na n'oku ala mmuo.
- 19 Ndi ikom niile banyere n'ulo ha na-ala n'iyi.
Ha adighi alotakwa n'okporouzo nke na-
eduba na ndu.
- 20 N'ih i nke a, i ga-aga ije n'uzo ndi ezi omume,
debekwa ukwu gi n'okporouzo niile nke ndi
ezi omume,
- 21 n'ih i na o bu naani ndi ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ,
ndi na-enweghi ita uta ga-afodukwa n'ime
ya.
- 22 Ma ndi na-emebi iwu ka a ga-ebipu site n'ala
ahụ,
o bukwa ndi na-ekwesighi ntukwasị obi ka
a ga-ewezuga na ya.

3

Amamihe na-eweta ahụ ike

- 1 Nwa m echezola ihe niile m ziri gi.
Ma debe iwu m n'obi gi.
- 2 N'ih i na ha ga-eme ka ndu gi di ogologo ruo
otutu afọ,
wetakwara gi udo na oganihu.
- 3 Ekwela ka ihunanya na ikwesi ntukwasị obi
hapu gi,
kekwasị ha n'olu gi,

deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi.*

4 Mgbe ahụ, i ga-enwe ihuoma na ezi aha n'anya Chineke na n'ihu mmadu.

5 Tukwasị ONYENWE ANYI obi gi niile, adaberekwala na nghota gi.

6 N'ihe obula i na-eme, ka Chineke bute uzọ, o ga-eduzi gi, meekwa ka okporouzo gi niile gazie.

7 A buła onye maara ihe n'anya nke onwe gi. Tuo ONYENWE ANYI egwu, kpoakwa ihe ojojo asi.

8 Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike gbaakwa okpukpu gi ume.

9 Sọpuru ONYENWE ANYI site n'inye ya mkpuru mbu nke akunuba gi, na mkpuru mbu nke ihe ubi gi.

10 Mgbe ahụ ka o ga-eme ka oba gi niile jubigakwa oke, ebe inara mmanya gi ga-ejuputa na mmanya ohuru.

11 Nwa m nwoke ajula ido aka na nti nke ONYENWE ANYI, ike agwula gi inagide iba mba ya.

12 N'ih i na o bu ndi ONYENWE ANYI huru n'anya ka o na-abara mba,

* **3:3** Isughari ya n'uzo ozo ga-abu, *deekwa ha n'ime obi gi* 7:3; 2Kọ 3:3

dịka nna si abara nwa ya nke ihe ya na-atọ
ya uto mba.

- 13 Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu onye
chotara amamihe,
onye nwetara nghota.
- 14 N'ihì na amamihe dị mma karịa oloacha,
ọ bakwara uru karịa oloedu.
- 15 Ọ dị oke onuahia karịa olo rubi,
ọ dighi ihe na-amasi gi e ji atunyere ya.
- 16 Ndu ogologo di n'aka nri ya;
n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopuru
dikwa.
- 17 Uzọ ya bu uzọ di mma
burukwa uzọ udo.
- 18 Amamihe bu osisi nke ndu† nye ndi na-ejide
ya aka,
e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe
na-agara nke oma.
- 19 Ọ bu site n'amamihe ka ONYENWE ANYI ji to
ntola uwa;
ọ bukwa nghota ya mere ka eluigwe diri ebe
ọ di.
- 20 Esitere n'ihe omuma ya kewaa ogbu mmiri
niile,
igwe ojii na-atudakwa igirigi.
- 21 Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abuo ndi a site
n'ihu gi wezuga onwe ha:
amamihe na nghota nke ime ihe di mma
n'izuzu zuruoke,

† 3:18 Jen 2:9; Ilu 11:30; Ilu 15:4; Mkp 2:7

- 22 n'ihì na ha na-enye gị ndụ ọhụrụ,
 ha bụkwaara gị ihe ịchọ mma amara n'olu
 gị.
- 23 Ha na-eme ka ị na-aga ije n'uzọ gị na-enweghị
 ihe egwu
 maọbụ ihe mkpọbi ụkwụ.
- 24 Mgbe ị ga-edina ala, ị gaghị atụ egwu,
 ị ga-edina ala ụra gị ga-adị uto.
- 25 Ị gaghị atụ egwu ihe mbibi mberede ọbụla
 maọbụ tọọ egwu ịla n'iyi nke na-abiakwasị
 ndị ajo omume.
- 26 N'ihì na ONYENWE ANYỊ bụ ebe ndabere gị,
 ọ ga-echebekwa gị.
- 27 Ejigidele ihe ọma ị pụrụ imere onye ọzọ
 mgbe ọ dị gị n'aka ime ya.‡
- 28 A sịkwala onye agbataobi gị laa,
 biaghachi azụ echi
 mgbe i nwere ike ime ya taa.
- 29 Agbala izu ojọọ megide onye agbataobi gị,
 n'ihì na o nwere ntụkwasi obi n'ebe ị nọ.
- 30 Ebola mmadụ ebubo na-enweghị isi,
 mgbe onye ahụ na-emeghị gị ihe ojọọ ọbụla.
- 31 Ekwasola onye na-eme ihe ike ekworo
 maọbụ horo uto ya ọbụla.
- 32 N'ihì na ndị dị otu a bụ ihe arụ n'anya
 ONYENWE ANYỊ,
 ma ọ na-emeso ndị na-eme ihe ziri ezi
 mmeso ọma.

‡ 3:27 Gal 6:10.

- 33 Ọbụbụ ọny ONYENWE ANYỊ dị n'ụlọ ndị na-eme
ajọ omume,
ma ọ na-agozi ụlọ ndị ezi omume.
- 34 Ndi mpako na-akwa emo ka ya onwe ya na-
akwakwa emo,
ma ndi di umeala n'obi ka ọ na-enye amara. §
- 35 Ndi maara ihe na-enweta nsopuru,
ma ndi nzuzu na-enweta ihere.

4

Amamihe Kachasi ihe niile

- 1 Ụmụ m ndi ikom, geenu nti na ndumodu nke
nna unu,
lezienu anya ka unu nwee nghota.
- 2 Naanu nti, nwee uche, n'ihi na ọ bu ezi ozizi
ka m na-ezi unu;
ya mere, unu ahapukwala iwu m.
- 3 Mgbe m bu nwantakiri n'ulo nna m,
mgbe m ka di ntakiri, burukwa naani otu
nwa nne m ji,
- 4 ọ ziri m ihe, sikwa m,
"Ka obi gi jidesie okwu m niile ike,
debe n'iwu niile, i ga-adikwa ndu.
- 5 Nweta amamihe, nwetakwa nghota,
echezokwala okwu m, maobu site na ya
wezuga onwe gi.
- 6 Ahapula amamihe, ọ ga-echebe gi,
hu ya n'anya, n'ihi na ọ ga-eduzi gi.
- 7 Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe,
ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota.

§ 3:34 Jem 4:6; 1Pt 5:5

- 8 Ọ bụrụ na i bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa
gị elu.
Jidesie ya ike, ọ ga-ewetara gị oke nsọpụrụ.
- 9 Ọ ga-iji okpueze okoko osisi chọọ isi gị mma
nyekwa gị okpueze mara mma n'isi gị."
- 10 Nwa m, naa m ntị, meekwa ihe m gwara gị;
ị ga-enwekwa ndụ ogologo.
- 11 M ga-edu gị n'ụzọ nke amamihe,
duokwa gị n'ụzọ ziri ezi.
- 12 Ọ bụrụ na i bie ụdị ndụ dị otu a, ihe agaghị
akpọ gị n'ụkwụ n'ije gị,
ị gaghị asukwa ngọngọ mgbe ị na-agba ọsọ.
- 13 Mee ihe niile m gwara gị, echefukwala ha,
n'ihì na ọ ga-eduba gị na ndụ zuruoke.
- 14 Emela dika ndị na-emebi iwu.
Esokwala ụzọ ha.
- 15 Zeere ha, ejekwala n'ụzọ ha;
chepu ihu gị n'ụzọ ahụ,
- 16 n'ihì na ndị na-emebi iwu adighị arahụ ụra
tutu ha emee arụ nke ụbọchị ahụ.
Ha anaghị ezu ike tutu ha emee ka otu onye
maa n'onye.
- 17 Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu,
na-anụkwa ihe ọnụnụ nke ọgbaaghara.
- 18 Ma ụzọ ndị ezi omume dị ka anyanwụ na-awa
n'isi ụtụtụ,
nke na-enwuwakwa dika ihè n'etiti ehizie
ụbọchị.
- 19 Ma ụzọ onye na-emebi iwu dị ka itiri nke
ọchịchiri,
ha anaghị ama ihe na-eme ka ha sọ ngọngọ.

- 20 Gee ntị nwa m, n'ihe m na-ekwu.
Gee ntị nke ọma.
- 21 Doo ihe ndị a n'uche gị mgbe niile;
ka ha bamiekwa n'ime obi gị,
- 22 n'ihị na ha bụ ndụ nye ndị chọtara ha,
burukwa ahụ ike nye mmadụ.
- 23 Nke ka nke, lezie echiche uche gị niile anya,
n'ihị na ha na-emetuta ndụ gị niile.
- 24 Ka ụgha ọbụla ghara isi gị n'ọnu pụta;
kpọọ ịgha ụgha niile na okwu ruru arụ niile
asị.
- 25 Legide anya n'ihu ime ihe bụ eziokwu;
atugharịkwala isi gị ile ihe ọbụla.
- 26 Leruo ije ụkwụ gị anya,
doziekwa ụzọ gị niile ka ọ guzozie.
- 27 Ewezugala onwe gị site n'aka nri maọbụ n'aka
ekpe;
si n'ihe ọjọọ wezuga ụkwụ gị.

5

Idọ aka na ntị banyere ikwa iko

- 1 Nwa m, naa ntị n'okwu amamihe m,
gee ntị n'okwu nghota m ndị a.
- 2 Lezie anya, ka i debe izuzu dị iche iche,
ka egbugbere ọnu gị na-echebekwa ihe
omuma.*
- 3 N'ihị na egbugbere ọnu nwanyị na-akwa iko na-
atọ ka mmanụ ahu,
okwu ọnu ya na-akwọ murumuru karịa
mmanụ.
- 4 Ma n'ikpeazu, ọ na-elu ilu dika oluilu

* 5:2 Mal 2:7

- dịkwa nkọ ka mma agha ihu abụọ.
- ⁵ Ụkwụ ya abụọ na-arịdaru n'ọnwu,
nzo ụkwụ ya abụọ na-eje n'uzọ oku ala
mmụọ.
- ⁶ N'ihị na ọ dighị agbaso ụzọ kwesiri ndụ;
uzọ ya gbagoro agbagọ, ma ọ maghị nke a.
- ⁷ Ugbu a ụmụ m, geenụ m ntị,
unu esikwala n'okwu niile nke ọnyụ m
wezuga onwe unu.
- ⁸ Gbaara nwanyị dī otu a ọsọ!
Ejekwala ọnyụ ụzọ ụlọ ya nso,
- ⁹ ka ị ghara ire ugwu ị n'ebe ndị ọzọ nọ,
maọbụ were ndụ ị tinye n'aka ndị na-
enweghị obi ebere.
- ¹⁰ Ka ndị ọbịa ghara inwe oke oriri n'elu akụ ị,
ka ihe niile ị dọgburu onwe ị n'ọrụ ịkpata
gharakwa imejuputa ụlọ onye ọzọ.
- ¹¹ Ka ị gharakwa isụ ude n'ikpeazu
mgbe ọrịa ga-eripịa okpukpụ ị na anụ ahụ
ị.
- ¹² Mgbe ị ga-asị, Lee ka m si kpọọ ịdọ aka na ntị
asị!
“Leekwa ka obi m si lelịa iba mba anya!
- ¹³ Egeghị m ntị n'ozizi nke ndị nkuzi m
maọbụ nabata ndumọdu nke ndị ndumọdu
m.
- ¹⁴ N'ihị na ugbu a, abiaruola m na mbibi
n'ihu ọha mmadụ niile.”
- ¹⁵ Nụọ naanị mmiri nke si n'ite mmiri ị;
mmiri dī mma nke si n'olulu mmiri ị.

- 16 Gịni mere i ga-eji kwe ka isi mmiri gi sọọ
n'okporoụzọ,
ka mmiri nke aka gi sọọ n'ama?
- 17 Kwee ka ha buru nke naani gi,
nke onye obia na-agaghi enwe oke n'ime ya.
- 18 Kwere ka ibu nwoke gi buru ngozi nye gi;
nuriakwa onu n'ihw nwunye nke i lutara
n'okorobia gi.
- 19 Nne anu nke na-ahu n'anya, dika ele mara
mma,
ka ara di ya n'obi zuore gi,
ka ihunanya ya na-enye gi obi utu mgbe
obula.
- 20 Gini ka i na-achọ n'ahu nwanyi na-akwa iko?
Gini mere i ji na-amaku nwunye onye ozo
obi?
- 21 N'ihw na ONYENWE ANYI na-ele gi anya,
ihe niile i na-eme ka o na-ahu.
- 22 Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa
onwe ya n'iyi;
mmehie ndi a bu udọ nke na-ejide ya.
- 23 O ga-anwu n'ihw na o nabataghi ido aka na nti;
o bukwa nzuzu ya dufuru ya.

6

Ido aka na nti banyere nzuzu

- 1 Nwa m, o buru na i nara onye agbataobi gi
n'ibe,
o buru na i nara aka i buru onye obia onye
akaebe,
- 2 i burula onye mara n'onya site n'ihw i kwuru,
onye enwudere site n'okwu onu ya.

- ³ Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepụ onwe gi;
 n'ihhi na idabala n'aka onye agbataobi gi:
 Jee osiisọ weda onwe gi n'ala riọọ ya
 enyekwala ya izuike obula.
- ⁴ Ekwekwala ka ụra baa gi anya abụọ,
 ekwekwala ka mbubara anya gi ruo ụra.
- ⁵ Naputa onwe gi, dika mgbada site n'aka dinta,
 maobu dika nnunu site n'onya osi onya.
- ⁶ Gaa muta ihe site n'aka ndanda, gi onye
 umengwu.
 Muta ihe site n'uzo ya niile.
- ⁷ O bu ezie na o nweghi eze na-achikota ha,
 maobu onyendu, maobu ochiagha,
- ⁸ ma o na-akpakota nri ya n'oge okochi
 ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi.
- ⁹ O bu ruo ole mgbe ka i ga-edina ala n'ebe ahụ,
 gi onye umengwu?
 Olee mgbe ka i ga-esi n'ura bilie?
- ¹⁰ Nwa ura nta, nwa iru ura nta,
 nwa ichikoba aka nta zuo ike,
- ¹¹ ubiam ga-abiakwasị gi dika onye ohi,
 ukọ abiakwasikwa gi dika onye na-apunara
 mmadu ihe.
- ¹² Onye okwu na uka na onye omume ya jogburu
 onwe ya,
 onye na-ejeghari na-ekwu okwu aghugho,
¹³ onye ji iro na-egbu ikuanya ya,
 jiri ukwu ya na-ekwu okwu
 na mkpisiaka ya na-egosi ihe.

- 14 Onye obi ya na-echepụta ihe ojọọ na aghughọ,
onye na-akpalikwa esemokwu mgbe niile.
- 15 N'ihì ya, mbibi ga-abiakwasị ya na mberede;
n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughikwa igwota ya.
- 16 O dị ụzọ ihe isii ONYENWE ANYỊ kporo asi,
e, ha dị asaa bụ ihe arụ n'ebe o nọ.
- 17 Anya dị nganga,
ire na-ekwu okwu ụgha,
aka na-awufu obara ndị na-emeghi ihe ojọọ.
- 18 Obi na-echepụta nzube ojọọ;
ukwu na-eme ngwangwa igbaba n'ajo ihe,
- 19 onyeama ụgha na-awupu ụgha dika mmiri
na onye na-agbasa esemokwu n'etiti umunna.

Ido aka na nti banyere ikwa iko

- 20 Nwa m, debe ihe nna gi nyere gi n'iwu,
ahapukwala iwu nke nne gi.*
- 21 Ka ndumodu ha diri gi n'obi mgbe niile,
ka i ghara ichefu ha.
- 22 Mgbe i na-ejeghari, o ga na-edu gi;
mgbe i na-arahu ura, o ga na-eche gi.
Mgbe i tetakwara, ha ga-akpanyere gi uka.
- 23 N'ihì na iwu a bu oriona,†
Ihe ozizi a bukwa ihè,‡
otu a kwa ido aka na nti na iba mba
bu uzọ ezi ndu,

* 6:20 Efe 6:1 † 6:23 Abụ 119:105 ‡ 6:23 Abụ 19:8; 2Pt 1:19

- 24 idebe gi ka i puo n'ebe nwunye onye agbataobi
gi no,
sitekwa n'ire utu nke nwanyi ojoo.
- 25 Ekwela ka agu n'ezighi ezi guo gi n'ime obi
n'ih i ma mma ya,
ma o bukwanu ka o jiri ile anya ya rata gi.
- 26 N'ih i na nwanyi akwuna ka enwere ike iji otu
ogbe achicha nweta,
ma nwunye nwoke ozo na-achu nta ndu gi
ila ya n'iyi.
- 27 Mmadu o puru iguru oku tukwas i n'ahu ya,
ma uwe ya ereghi oku?
- 28 Mmadu o puru ije ije n'elu icheku oku
ma ukwu ya ahapu igbuchapu?
- 29 Otu a ka o na-adiri nwoke na-abakwuru
nwunye mmadu ibe ya;
o nweghi onye obula na-emetu ya aka nke a
na-agaghi ata ahuhu.
- 30 Ndi mmadu adighi eleda onye ohi anya ma o
buru na o zuo ohi
ka o were gboo mkpa aguu nke na-agusi ya
ike.
- 31 Ma o buru na ejide ya o ga-akwughachi ugwo
ihe niile ah u o zuru okpukpu asaa.
N'agbanyeghi na nke a ga-eme ka o ree ihe
niile o ji biri n'ulo ya.
- 32 Ma nwoke ah u na-akwa iko bu onye nzuzu,
amamihe koru ya,
n'ih i na o bu onwe ya ka o na-ala n'iyi.
- 33 A ga-eti ya ezi ihe otiti, a ga-elelikwa ya anya,

ihere ya agaghị ekwe ihichapụ.

- ³⁴ N'ihì na di nwanyị ahụ ga-esite n'ekworo wee
iwe dị okụ;
ọ gakwaghị enwe obi ebere n'ebe ọ nọ
n'ubochi ọ ga-abọ ọbọ.
- ³⁵ Ọ gaghị anara ihe ọbụla n'ọnọdụ ihe
nkwughachi n'ihì ihe ọjọọ o mere ya.
O nwekwaghị ihe a ga-enye ya pụrụ ime ka
iwe ya dajụọ.

7

Idọ aka na ntị banyere nwanyị na-akwa iko

- ¹ Na-agbaso okwu m nwa m, nọgide na ya,
dokwaa iwu m niile n'ime obi gi.
- ² Debe iwu m ka i dị ndụ,*
chee ozizi m nche dika ọ bụ mkpuru anya
gi.
- ³ Kee ha na mkpisiaka gi,
deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bụ obi
gi.
- ⁴ Hụ amamihe n'anya dika nwaagboghọ i huru
n'anya;
hukwa inwe nghota n'anya dika a ga-asị na
ọ bụ nwanne gi.
- ⁵ Kwee ka ha debe gi, ka i ghara ijekwuru nwanyị
na-akwa iko,
ka i gharakwa ina ntị n'okwu ire uto ya.
- ⁶ N'ihì na otu ubochi,
esi m na oghereikuku di n'ulo m lepu anya,

* 7:2 Lev 18:5; Aiz 55:3

- 7 hụ n'etiti ndị na-enweghị uche,
ahụ tara m otu nwokorobia n'etiti ha,
onye amamihe koro,
- 8 ka ọ na-aga n'uzo dị nso ebe nkuku ụlọ
n'akuku ụlọ nwanyị ihere na-adighị eme,
- 9 n'oge anyasi, dika chi na-eji,
mgbe ọchịchiri na-agbachi.
- 10 Mgbe ahụ, nwanyị ahụ putara zute ya.
O yi uwe dika nwanyị akwuna, jiri aghugho
na-abiakwute ya.
- 11 (Ọ na-eme ụzụ na-anaghị ntị inu ihe ọbula.
Ụkwụ ya anaghị anogide n'ụlọ ya.
- 12 Ọ na-akwughari ma n'okporozo ma n'ama;
na-amighari n'ebe nzuzo niile.)
- 13 O weere aka ya abuo jikuo nwokorobia ahụ
n'olu, sutu ya onu,
were ihu nke ihere na-adighi, si:
- 14 “Emezuru m nkwa niile m kwere taa,
enwekwara m nri nke sitere n'ihe aja udo m
churu n'ulo m,
- 15 Ọ bu gi ka m na-achokwute,
lee gi ka i na-abia.
- 16 Agbasaala m akwa mara mma n'elu ihe ndina
m,
bu akwa ocha mara mma turu otutu agwa
nke e ji ogho ndi Ijpt kpa.
- 17 Efesakwala m mmanu isi oma nke maá, aloos
na sinamon
n'elu n'ihe ndina m.
- 18 Bia, ka anyi were ihunanya nujubiga afọ anyi;

- ka anyị mee onwe anyị obi uto site ugbu a ruo ututu echi.
- 19 N'ihị na di m anoghi n'ulo o jeela njem di anya.
- 20 O ji akpa ego juru gaa njem, abali ole na ole ga-agafekwa tupu o lota.”
- 21 Otu a ka o si jiri okwu ire uto ya megharia nwokorobia ahụ isi tutu o kwenyere ya. O nwekwaghi ike inaputa onwe ya site n'okwu nrafu nke nwanyị ahụ.
- 22 O sooro nwanyị ahụ dika ehi a na-adokpu na-aga ebe a ga-egbu ya, dika ele† nke na-aba n'onya,
- 23 nke na-eche ka e were akụ gbata ya n'obi. Nwoke ahụ dika nnunụ nke na-efeba n'onya na-amaghi ihe na-eche ya puru iwepu ndu ya.
- 24 Geenụ ntị, umụ m, ma o bughị naanị ige ntị, kama meekwanu ihe m na-ekwu.
- 25 Ekwela ka aguu nke obi gi chia gi; ejela nwanyị di otu a nso; gbaara ya oso, ka o ghara inwa gi nwetakwa gi.
- 26 N'ihị na o mebiela ndu otutu mmadu, otutu mmadu amaala n'onya ya.
- 27 Ulo ya bu okporouzo nke na-eduba n'ili, nke na-edubakwa n'ala onwu.

8

Okpukpo oku amamihe na-akpo

† 7:22 Maobu, onye nzuzu

- 1 Ọ bụ na amamihe adighi eti mkpu?
 Ọ bụ na nghota anaghi eme ka olu ya daa
 uda?
- 2 Ọ na-eguzo n'elu ebe niile di elu n'okporouzo,
 n'agbata uzọ niile.
- 3 N'onu uzọ nke obodo niile
 na n'onu uzọ ulo niile ka o no na-eti mkpu,
- 4 o na-asị, "Umụ mmadu geenu m nti;
 o bu unu ndi di ndu ka m na-agwa okwu.
- 5 Unu ndi na-enweghi uche, nweenu uche zu-
 ruoke;
 unu ndi nzuzu, nweenu nghota.
- 6 Geenu m nti, n'ihi na enwere m okwu di mkpa
 m ga-agwa unu;
 Ihe obula m kwuru bu ihe ziri ezi,
- 7 Onu m na-ekwu eziokwu
 n'ihi na akporo m okwu ugha asi.
- 8 Ndumodu m zuruoke, o dikwa mma.
 Ihe ojoo obula adighi n'ime ya.
- 9 N'ebe onye nwetara nghota no, okwu m doro
 anya;
 n'ebe ndi chotara ihe omuma no, okwu m
 ziri ezi.
- 10 Horo ido aka na nti m karia olaocha
 horokwa ihe omuma karia olaedo di ezi
 mma."
- 11 Amamihe di mkpa karia nkume rubi di oke
 onuahia.
 O dikwaghi ihe a ga-eji tunyere ya.
- 12 "Mu onwe m bu amamihe na ezi nghota na-
 agakota.
 Enwere m omuma ihe na ezi izuzu.
- 13 Itu egwu ONYENWE ANYI bu ikpo ihe ojoo asi.

Akpọrọ m nganga na mpako,
omume ojọọ nakwa okwu gbagọrọ agbago
asi.

- 14 Ndumọdu na ezi nghota bu nke m;
enwekwara m omuma ihe na ike.
- 15 Site na m ka ndi eze ji achi,
o bu m na-eme ka ndi na-achi achi mee iwu
ziri ezi.
- 16 Site na m ka ndi eze ji achi
bu ndiisi niile na-achi n'ua.
- 17 Ndi niile huru m n'anya ka m na-ahu n'anya.
Ndi niile na-achọ m aghakwaghi ichota m.
- 18 Ana m ekenye uba na nsopuru,
na ikpe ziri ezi na ezi omume.
- 19 Onyinye m na-enye di mma kariya olaocha,
o karikwara olaedo.
- 20 Ana m aga ije n'uzo ezi omume,
n'okporozo ikpe ziri ezi.
- 21 Ndi niile huru m n'anya, na-eketa akunuba.
Ana m emejuputakwa uloku ha.
- 22 “ONYENWE ANYI kpuru m dika mmalite uzo ya,
tupu o bido ike ihe obula ozo.
- 23 Site n'ebighi ebi gara aga ka m di;
adikwa m adi tupu e kee uwa.
- 24 Anọ m na-adi tupu e kee ogbu mmiri,
tupu isi iyi obula agbaputa mmiri n'elu uwa,
- 25 tupu e kee ugwu ukwu
na ugwu nta.
- 26 E, amuola m riji tupu Chineke ekee uwa
na osisi niile, na aja niile di n'ime ya.
- 27 Anọ m ya mgbe o doziri mbara eluigwe
n'onodu ya,

- mgbe ọ tɔsara ha n'elu ogbu mmiri niile;
 28 mgbe o hiwere mbara eluigwe,
 mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri
 di ike,
 29 mgbe ọ kpara oke nye osimiri ebe ọ ga-akwusi,
 ka mmiri ya ghara igafe iwu ya,
 mgbe ọ kara akara ebe a toro ntala nke uwa.
 30 Oge ahụ niile ka m na-anọ n'akukụ ya dika
 onye nka.
 Ihe banyere m na-atokwa ya uto;
 ana m egwuri egwu n'ihu ya.
 31 Ihe niile o kere tokwara m uto,
 uwa niile na umu mmadu!
- 32 "N'ihia ya, umu m ndi ikom, geenu m nti;
 n'ihia na ndi niile na-eso uzọ m na-enwe onu.
 33 Gee nti na ndumodu m ka i buru onye maara
 ihe,
 agbakutakwala ndumodu m azu.
 34 Ngozi diri mmadu ahụ na-ana nti n'okwu m,
 onye na-anọ na nche n'onu uzọ m ubochi
 niile,
 onye na-anọ na-echere m n'onu uzọ ulọ m;
 35 n'ihia na onye obula chotara m chotara ndu;
 ọ natakwala ihuoma n'ebe ONYENWE ANYI
 no.
 36 Ma onye na-enweghi ike chota m na-emeru
 onwe ya ahụ;
 ndi niile kporo m asi huru onwu n'anya."

9

Okpukpo oku nke amamihe na nzuzu

- 1 Amamihe ewuola ulọ ukwu ya

- n'elu ogidi asaa.
- ² O doziela oriri ya n'usoro,
o gbuola anụ ya, gwaakwa mmanya.*
- ³ O zipụkwala ndị ozi ya ka ha gaa kpọọ mmadu
niile,
site n'ebe di elu nke obodo ka ha nọ na-akpọ
oku na-asị,
- ⁴ "Bianụ n'ụlọ m, unu ndị niile na-enweghị
uche"
- Ma nye ndị amamihe kọrọ, ọ na-asị,
⁵ "Bianụ, rie nri m,
ñuọkwa mmanya m gwakọtara.
- ⁶ Hapụnụ ụzọ enweghị uche unu, ka unu were di
ndu;
gbasokwanụ ụzọ mmụọ ighota ihe."
- ⁷ Onye ọbụla na-adọ onye na-akwa emo aka na
ntị na-ewetara onwe ya nlelị;
onye na-abara mmadu ojọọ mba na-enweta
nkocha.
- ⁸ Abarala ndị na-akwa emo mba, ma ọ bughị ya,
ha ga-akpọ gi asị;
baara ndị maara ihe mba, ha ga-ahụ gi
n'anya.
- ⁹ Kuziere onye maara ihe ihe o kwesiri imuta, ọ
ga-ama ihe karịa,
kuziere onye ziri ezi ihe ọ ga-atụkwasi ihe ọ
mụtara n'amamihe ya.
- ¹⁰ N'ihia na itụ egwu ONYENWE ANYI bụ mmalite
amamihe,

* **9:2** A na-eji ụda máá gwakọọ na mmanya i ji mee ka ọtọ ezi
utọ n'ọnụ.

inwe ihe ọmụma banyere onye Nsọ ahụ
bụkwa nghọta.

11 N'ihì na ọ bụ site na amamihe, ka ụbọchị gị
ga-adị ogologo.

A ga-etinyekwara gị ọtụtụ afo na ndụ gị.

12 I bụrụ onye nwere amamihe, amamihe gị ga-
abara gị uru,

ma i bụrụ onye na-akwa emo, naanị gị ga-ata
ahụhụ ya.

13 Nwanyị dị nzuzu na-eme mkpọtụ,
o nweghị uche; ihere adighikwa eme ya.

14 Ọ na-anọ ọdụ n'ọnu ụzọ ụlọ ya,
n'elu oche n'ebe dīkarisiri elu n'obodo,

15 na-akpọ ndị na-aga n'ụzọ oku,
bụ ndị na-aga mkpa ha,

16 “Ka ndị niile amamihe kọrọ bịa n'ụlọ m.”

Ọ na-asịkwa ndị na-enweghị uche,

17 “Mmiri e zutere n'ohi na-atọ uto,
nri e riri na nzuzo na-atokarikwa n'uto.”

18 Ma ha adighi aghọta na ndị n'adighi ndụ nọ
n'ebe ahụ,

na ndị ọ kpọrọ oku nri aghọlarị ndị nọ n'ala
mmụọ.

Ndị a bụ ilu Solomọn

10

¹ Ilu dị iche iche nke Solomọn:

Nwata maara ihe na-eme ka nna ya nūrịa ọnụ;
ma nwantakiri dị nzuzu na-ewetara nne ya
n'iru ụjụ.

- ² Akụ a kpatara n'ụzọ na-ezighị ezi adighị aba uru,
ma ezi omume na-azọpụta mmadụ site n'ọnwụ.
- ³ ONYENWE ANYỊ agaghị ekwe ka onye ezi omume nwụọ n'agụụ,
ọ gakwaghị ekwe ka ihe nọgide na-agara onye ajọ omume nke ọma.
- ⁴ Aka ndị umengwụ na-eweta ogbenye,
ma aka na-arụsị ọrụ ike na-eweta ụba.
- ⁵ Onye na-ekpokọta n'oge ọkọchị bụ nwa maara ihe,
ma nwa ahụ nke na-arahụ ụra n'oge ọrụ bụ nwa na-eweta ihere.
- ⁶ Onye ezi omume na-anata ngozi,
ma naanị nkọcha jupụtara n'ọnụ onye ajọ omume.
- ⁷ Aha onye ezi omume ka eji enye ngozi,
ma aha onye ajọ omume ga-ere ure.
- ⁸ Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere n'iwu,
ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n'iyi.
- ⁹ Onye ụzọ ya ziri ezi na-aga ije n'atughị egwu,
ma onye ụzọ ya ezighị ezi ka a ga-achọpụta.
- ¹⁰ Onye ọbụla na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute,

onye nzuzu ekwurekwu ga-abịa n'ila n'iyi.

- 11 Ọnụ onye ezi omume bụ isi iyi nke ndụ,
ma naanị nkọcha jupụtara n'ọnụ onye ajọ
omume.
- 12 Ịkpọ asị na-akpali esemokwu,
ma ihunanya na-ekpuchi mmehie niile.
- 13 Ndi nwere nghota na-ekwu okwu nwere isi,
ma ndi na-enweghi uche ka a na-eti ihe dika
ohu.
- 14 Onye amamihe na-akpakoba ihe omuma,
ma onye nzuzu na-eji onu ya akpo ila n'iyi
oku.
- 15 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike,
ma ubiam bu ila n'iyi nke ndi ogbenye.
- 16 Ugwo oru onye ezi omume bu ndu,
ma ihe nweta nke onye ajọ omume bu
mmehie na onwu.
- 17 Onye na-ege nti na ndumodu na-egosi uzọ nke
ndu,
ma onye na-adighi anabata ndumodu na-
eme ka ndi ozọ kpafuo.
- 18 Onye ji egbugbere onu ugha ekpuchi ikpo asi
na onye na-agbasa okwu nkwuto bu onye
nzuzu.
- 19 N'otutu okwu mmehie adighi akwusi

ma ndị nwere uche na-ejide ire ha.

- 20 Ire nke onye ezi omume bụ ọlaọcha kachasi
mma,
ma obi onye ajọ omume bụ ihe ọñahịa nta.
- 21 Egbugbere ọñ onye ezi omume na-azuju
ọtutu mmadu afo,
ma ndi nzuzu na-anwu n'ihi amamihe nke
koro ha.
- 22 Ngozi ONYENWE ANYI na-eme mmadu
ogaranya,
o naghị atukwasi ya nsogbu.
- 23 Ihe na-atọ onye nzuzu uto bụ izube nzube
ojo;
ma ihe na-atọ onye maara ihe uto bụ inwe
nghota.
- 24 Ihe ahụ onye na-emebi iwu n'atu ujo ya ga-
abiakwasi ya,
ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya.
- 25 Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndi na-emebi iwu
ka o na-eburu;
ma ndi ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighi
ebi.
- 26 Onye umengwu na-abu ihe mgbu nye onyenwe
ya;
o dika anwuru oku n'anya mmadu maobu
dika mmaya gbara uka nke na-ejiji eze.

- 27 Itu egwu ONYENWE ANYI na-enye ogologo ndu,
ma onuogugu afo nke onye ajo omume na-
adi mkpumkpu.
- 28 Olileanya ndi ezi omume ga-abu onu;
olileanya ndi na-emebi iwu bu naani ihe efu.
- 29 Uzo ONYENWE ANYI bu ebe mgbaba nye ndi na-
enweghi ita uta,
maobu ila n'iyi nye ndi na-eme ajo ihe.
- 30 A pughi iwezuga* onye ezi omume,
ma onye na-emebi iwu agaghi anogide.
- 31 N'onu onye ezi omume ka mkpuru amamihe
si abia,
ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka
o dere duu.
- 32 Egbugbere onu onye ezi omume mara ihe na-
eweta ihuoma,
ma onu ndi ajo omume bu naani okwu
nduhie.

11

- 1 Ihe otutu aghughu* bu aru n'ihu ONYENWE ANYI
ma ihe otutu zuru ezu na-anata ihuoma
n'ebe o no.
- 2 Nganga bia, nleli a na-eso ya,
ma onye di umeala n'obi na-amuta ihe.

* **10:30** Maobu, *ihopu* * **11:1** Lev 19:35-36; Dit 25:13-16; Mai
6:11

- ³ Eziokwu nke ndị ziri ezi n'obi na-edu ha;
ma omume gbagorọ agbagọ nke ndị
aghughọ n'ala ha n'iyi.
- ⁴ Akunuba gi agaghị azọpụta gi n'ụbọchị ikpe;
ọ bụ naanị ezi omume na-anapụta site
n'ọnwụ.
- ⁵ Ezi omume nke ndị na-enweghị ịta ụta na-eme
ka ụzọ ha zie ezi,
ma ajọ omume nke ndị na-emebi iwu na-
akwada ha.
- ⁶ Ezi omume nke onye ziri ezi na-azọpụta ya;
ma ọchịchọ ọjọọ nke ndị na-aghọ aghughọ
ka a ga-eji jide ha.
- ⁷ Mgbe onye ajọ omume nwurụ, olileanya ya
niile alala n'iyi,
ihe niile ọ na-ele anya inweta site n'ike ya
alaakwala n'iyi.
- ⁸ Chineke na-azọpụta ndị ezi omume site na
nsogbu ha,
ma ndị ajọ omume ka ọ na-ahapụ ka ha daba
n'ime ya.
- ⁹ Okwu ọjọọ ka onye ajọ omume ji emebi onye
agbataobi ya.
Ma site n'ihe ọmụma ka onye ezi omume ga-
eji dopụta ndụ ya.

- 10 Ọganihu nke onye ezi omume na-atọ mmadụ niile uto,
otu aka ahụ kwa, ọnwụ onye ajọ omume na-atọ mmadụ niile uto.
- 11 A na-esite na ngozi nke ndi ziri ezi bulie obodo elu,
ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu onu ndi ajo omume.
- 12 Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bu nzuzu;
ma onye ahụ nwere nghota na-agba nkiti.
- 13 Onye na-agba asiri na-ekpughe ihe nzuzo,
ma onye kwesiri ntukwasi obi na-ekpuchi ihe nzuzo.
- 14 N'ih i enweghi ezi ndi ndu ka obodo ji ada,
ma otutu ndi ezi ndumodu na-eweta mmeri.
- 15 Onye obula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahuhu,
ma onye juru ikwu ugwo onye ozo ji, no na ntukwasi obi.†
- 16 Nsopuru na-adiri nwanyi nwere obioma,
ma ndi na-adighi eme ebere bu naani akunuba ka ha na-enweta.
- 17 Onye nwere obioma baara onwe ya uru,
ma onye nwere obi ojoo na-ewetara onwe ya nsogbu.

† 11:15 Maobu, *ga-enwe udo*

- 18 Onye ajoy omume na-anata ugwo oru aghughu,
ma onye na-agma ezi omume dika mkpuru
na-anata ugwo oru kwesiri ekwesi.
- 19 Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe
ndu;
ma onye na-agbaso ihe ojoo ga-ahu onwu.
- 20 ONYENWE ANYI na-akpo ndi obi ha gbagoro
agbago asi
ma ndi uzo ha na-enweghi ihe ita uta na-
amasia ya.
- 21 O bu ihe doro anya na ndi na-emebi iwu ga-ata
ahuhu,
ma ndi ezi omume ka a ga-anaputa.
- 22 Nwanyi mara mma, nke na-enweghi uche,
dika olaedo a gbanyere ezi n'imi.
- 23 Olileanya onye ezi omume bu onu,
ma onye na-emebi iwu na-ele naani anya ihe
ojoo.
- 24 Otu onye na-agbasapu aka ya na-enye enye ma
na-enweta aku kari, ma onye ozo na-egbochi egbochi ma na-ada
ogbenye.
- 25 E, onye na-agbasa aka ya ga-aba ogaranya;
onye obula na-atute ndi ozo ka a ga-
atutekwa.

- 26 Ndi mmadu na-abu onye na-achikoba mkpuru
 oka na-ereghi ya ere onu,
 ma ha na-ekpetara onye nke di njikere ire
 nke ya ngozi Chineke.
- 27 Onye na-achọ ihe oma na-enweta ihuoma,
 ma ihe ojoo na-abiakwasị onye na-achọ ya.
- 28 Ndi tukwasiri obi n'akunuba ha ga-ada,
 ma onye ezi omume ga-epuputa dika
 akwukwo ndu.
- 29 Onye na-ewetara ezinaulo ha nsogbu ga-eketa
 naani ifufe,
 onye nzuzu ga-abu ohu nke onye maara ihe.
- 30 Mkpuru nke ndi ezi omume bu osisi na-enye
 ndu,
 onye na-erita mkpuruobi n'uru bu onye
 maara ihe.
- 31 O buru na a ga-akwu ndi ezi omume ugwo oru
 ha n'owa a;
 a ga-esi ana ghara ikwu ndi na-amaghi
 Chineke na ndi mmehie ugwo oru.

12

- 1 Onye obula na-ahu ido aka na nti n'anya na-
 ahu ihe omuma n'anya,
 ma onye na-akpo iba mba asi bu onye na-
 enweghi uburu isi.

- 2 Ezi mmadụ na-anata ihuoma site n'aka
ONYENWE ANYI,
ma onye na-atụpụta atụmatụ ojọọ ka ọ na-
ama ikpe.
- 3 Onye ajọ omume agaghị anọgide,
ma apughị ihopu onye ezi omume.
- 4 Ezi nwanyị bụ ọnụ na okpueze di ya,
ma nwanyị na-eweta ihere dika ire ure
n'okpukpu di ya.
- 5 Echiche obi niile nke onye ezi omume bụ ihe
ziri ezi,
ma ndumodu onye ajọ omume juputara
n'aghughọ.
- 6 Okwu niile nke ndị ajọ omume bụ ihe na-eweta
onwu,
ma okwu ndị omume ha ziri ezi na-anaputa
ha.
- 7 Ndị na-emebi iwu ga-ala n'iyi,
ma ndị ezi omume ga-eguzosi ike.
- 8 Onye nwere uche zuruoke ka mmadụ niile na-
achọ,
ma onye uche ya gbagoro agbagọ ka mmadụ
na-eleda anya.
- 9 Ọ ka mma ibụ onye a na-eleli anya ma i nwere
ohu,
karia ibụ onye a na-asopuru ma buru onye
nri na-adighi n'ulo ya.

- 10 Onye ezi omume na-elekota anụ ụlọ ya,
ma obi ebere kachasi nro nke onye ajọ
omume mere bụ enweghị obi ebere.
- 11 Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe ọ
bara ụba,
ma onye na-agbaso ihe efu dị iche iche,
amamihe kọrọ.
- 12 Ndi ajọ omume na-enwekwa anya ukwu n'ihe
ndi ajọ omume ibe ha nwere,
ma mgborogwu nke ndi ezi omume ga-eto
eto.
- 13 A na-ejide onye ajọ omume site n'okwu onu
ya,
ma onye ezi omume na-esi na nsogbu
wezuga onwe ya.
- 14 Ikwu eziokwu na-enye mmadu obi uto,
inwe mgbalị na-ewetara ya ngozi.
- 15 Uzo ndi nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi,
ma onye maara ihe na-ana nti nye
ndumodu.
- 16 Ndi nzuzu na-egosiputa iwe ha osiso,
ma onye nwere uche na-elepuru mkpari
anya.
- 17 Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu,
ma ajọ onye akaebe na-ekwu okwu ugha.
- 18 Okwu ojojo na-agbawa obi dika mma agha,

ma ire onye maara ihe na-eweta ọgwụgwọ.

- 19 Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebigị ebi,
ma okwu ụgha anaghị adigide.
- 20 Aghughọ na-ejuputa n'obi na-eche ihe ọjọọ;
ma ndị na-eme ka udo dị na-enwe ọñụ.
- 21 Ihe ọjọọ anaghị adakwasị onye ezi omume,
ma ndị ajọ omume enwetala nsogbu ebe ọ dị
ukwu.
- 22 ONYENWE ANYỊ kpọrọ egbugbere ọñụ n'agha
ụgha asị,
ma ihe ndị kwesiri ntụkwasị obi na-amasị
ya.
- 23 Onye nwere uche na-edebe ihe ọmụma ha nye
onwe ha,
ma onye nzuzu na-agbasa enweghị uche ya
n'anwụ.*
- 24 Aka na-arụsị ọrụ ike ga-achị achị,
ma umengwụ ga-akwụsị naanị n'ọrụ
mmanye.
- 25 Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba,
ma okwu ọma na-eme ka obi nuriya.
- 26 Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya,
ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha.

* 12:23 Ilu 13:16

27 Onye umengwụ adighị ahụ anụ ọ chutara na nta n'okụ,
ma ndị na-arụsi ọrụ ike na-eri site n'akụ ha nwetara n'ichụ nta.

28 Ụzọ nke onye ezi omume na-eduba na ndụ,
n'uzọ ahụ, ọnwụ adighị ya.

13

1 Nwa maara ihe na-ege ntị na ndumọdụ nna ya ma onye na-akwa emo adighị ege ntị n'iba mba.

2 Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu ọnu ya nweta ụgwọ ọrụ,
ma ndị na-aghọgbu ibe ha ga-anata ihe ike dika ụgwọ ọrụ ha.

3 Mmadụ zuruoke bụ onye na-ejide ire ya aka!*

Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi.

4 Ndị umengwụ na-achọ ọtụtụ ihe ma ọ dighị ihe ha na-enweta;
ma onye na-arụsi ọrụ ike na-enweta ihe niile ọ chọrọ.

5 Onye ezi omume kpọrọ ụgha asị,
ma okwu ọnu onye na-emebi iwu na-ewetara ya ihere na nkọcha.

* 13:3 Abụ 141:3; Ilu 21:23

- ⁶ Ezi omume mmadu na-abara ya uru na ndu ya niile,
ma ajo omume ndi mmehie na-ala ha n'iyi.
- ⁷ O di mmadu na-eme ka o bu ogaranya maobu onye ukpa.
Ma o dikwa mmadu na-eme ka o bu onye ukpa maobu ogaranya.
- ⁸ Ogaranya nwere ike jiri ego ya gbaputa onwe ya,
ma ogbenye adighi azaghachi mba banyere imeru ya ahụ.
- ⁹ Ihe onye ezi omume na-enwupu enwupu,
ma oriona onye mmebi iwu ga-anyu.
- ¹⁰ Nganga na-eweta esemokwu,
ma a na-ahu amamihe n'ime ndu ndi na-anata ndumodu.
- ¹¹ Aku a kpatara ngwangwa na-emebikwa ngwangwa;
ma aku sitere n'irusi oru ike na-eto eto.
- ¹² Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi,
mgbe ihe a na-eche mezuru, oke onu na-adi.
- ¹³ Onye na-eleli ntuziaka anya ga-akwu ugwo n'ihia ya,
ma onye na-atu egwu ihe enyere n'iwu ga-anata ugwo oru ya.

- 14 Nkuzi nke onye maara ihe bụ isi iyi nke ndụ,
nke na-eme ka mmadụ ghara ịma n'onye
ọnwụ.
- 15 Ezi nghọta na-eweta ihuoma,
ma ụzọ nke ndị na-ekwesighị ntụkwasi obi
na-eduba ha na mbibi.
- 16 Onye nwere uche na-eji ọmụma ihe n'arụ ọrụ,
ma ndị nzuzu na-egosiputa enweghị uche ya.
- 17 Onyeozị ajọ omume na-adaba na nsogbu,
ma onyeozị kwesiri ntụkwasi obi na-eweta
ọgwụgwọ.
- 18 Onye na-ajụ ịdọ aka na ntị ga-anwụ n'ụkpa na
n'ihere;
ma onye na-anabata ịdọ aka na ntị ka a ga-
asọpụrụ.
- 19 Mgbe ihe a na-ele anya mezuru ọ na-atọ
mkpụrụobi uto,
ma ndị nzuzu kpọrọ isite n'ajọ ihe wezuga
onwe ha asi.
- 20 Na-eso ndị maara ihe ka ị ghọọ onye mara ihe,
n'ihie na onye na-eso ndị nzuzu na-aba na
nsogbu.
- 21 Nsogbu bụ ihe na-esogharị ndị mmehie,
ma ngọzi na-esogharị ndị ezi omume.
- 22 Mgbe ezi mmadụ nwurụ, ọ na-ahapụrụ ụmụ
ya na ụmụ ụmụ ya akụ,

ma mgbe onye mmehie nwurū, akū ya na-abū nke ndị ezi omume.

- ²³ Ubi onye ogbenye purū inwe otūtū ihe oriri, ma ikpe na-ezighi ezi na-azachapū ya.
- ²⁴ Onye oḅula na-adoghī umū ya aka na ntī, na-egosi na o hughī ha n'anya; ma onye hūrū ha n'anya, ga-adōsi ha aka na ntī ike.
- ²⁵ Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afō onwe ya, ma nri na-akō n'afō onye ajō omume.

14

- ¹ Nwanyī maara ihe na-ewu ulō ya, ma nwanyī nzuzu na-eji aka ya akwada ulō ya.
- ² Ime ihe ziri ezi bụ itū egwu ONYENWE ANYI; ma ndi na-ejehie n'uzō ha na-akpō ya asi.
- ³ Onū onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako, ma egbugbere onū onye maara ihe na-echebe ha.
- ⁴ Mgbe ehi na-adighi, ulō ebe a na-azū anū na-adī ocha, ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ulō.
- ⁵ Onye akaebe eziokwu adighi aghogbu mmadu,

ma onye akaebe ụgha na-agma ụgha mgbe
 ọbụla.

⁶ Onye na-akwa emo na-achọ amamihe ma ọ
 dịghị achọta ya;
 ma ihe ọmụma na-abịara onye nwere
 nghọta ọsịiso.

⁷ Si n'ebe onye nzuzu wezuga onwe gị,
 n'ihi na ị gaghị achọta ihe ọmụma n'ọnu ya.

⁸ Amamihe nke onye nwere uche bụ ihe na-eme
 ka ọ mata ebe ọ na-aga,
 ma enweghị uche nke ndị nzuzu bụ
 aghughọ.

⁹ Ndị nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebir
 akwa emo;
 ma obi ebere ka a na-achọta n'etiti ndị
 omume ha ziri ezi.

¹⁰ Ọ bụ naanị onye ihe na-eme maara ụfụ ya,
 ọ dịghị onye ọzọ ga-eso keta ọnu ya.

¹¹ A ga-ala ụlọ onye ajọ omume n'iyi,
 ma ụlọ ikwu onye omume ya ziri ezi ga-
 awasa ka igu.

¹² Ọ dị ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadụ,
 ma n'ikpeazụ ọ na-eduba n'ọnwụ.

¹³ Ọ bụladị n'ime ọchị obi mgbu na-adị,
 ma ọnu nwere ike kwusị n'iru ụjụ.

- 14 Ndi na-ekwesighi ntukwasị obi aghaghị inweta ụgwọ ọrụ ha,
ma ezi mmadụ ga-enwetakwa ụgwọ ọrụ ya.
- 15 Onye na-enweghị uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya;
ma onye nwere uche na-atule mara ebe ọ na-eje.
- 16 Onye mara ihe na-atụ egwu ONYENWE ANYỊ na-ewezugakwa onwe ya n'ihe ọjọọ,
ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na ọ ka bụ onye kwesiri ntukwasị obi.
- 17 Onye iwe ọkụ na-eme ihe nzuzu,
ma onye na-echeputa nzube ọjọọ ka a na-akpọ asị.
- 18 Ndi na-enweghị uche na-enweta ụgwọ ọrụ nke uche gbagoro agbago,
ma onye nwere uche na-enweta ihe omuma.
- 19 Ndi ọjọọ ga-akpọ isiala n'ihu ndi ezi mmadụ,
ndi ajo omume ga-ada n'onu ụzọ ama ndi ezi omume.
- 20 Ọ buladi ndi agbataobi onye ogbenye na-akpọ ya asị,
ma ọgaranya na-enwe otutu ndi enyi.
- 21 Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie,

ma onye na-emere ndị ogbenye ebere ka ihe
ga-agara nke ọma.

22 Ndi na-ezube ihe ọjọọ, ha ọ naghị akpafu?
Ma ndi na-ezube ihe ọma na-achọta
ihunanya na ikwesi ntukwasị obi.

23 Irişị ọrụ ike na-eweta uru;
ma oke okwu na-eweta ụkpa.

24 Okpueze nke ndi maara ihe bu akunuba ha,
ma enweghi uche nke ndi nzuzu na-emeputa
naani ihe na-abaghi uru.

25 Onye na-agba akaebe eziokwu na-anaputa ndu
mmadu,
ma onye akaebe ugha bu onye aghugho.

26 Onye obula na-atu egwu ONYENWE ANYI nwere
ebe mgbaba;
nye umu ya o ga-abukwa ebe ize ndu.

27 Itu egwu ONYENWE ANYI bu isi iyi nke ndu;
nke na-eme ka mmadu ghara ima n'onya
onwu.

28 Otuto onye eze na-enwe dabeere n'onuogugu
ndi o na-achi,
e wezuga ndi o na-achi, eze enweghi ugwu
obula.

29 Onye na-enwe ndidi nwere otutu nghota,
ma onye obi oku na-egosi enweghi uche ya.

- 30 Ndu di juu na-eme ka ubochi mmadu di ogologo;
ekworo na-eme ka o ree ure.
- 31 Onye obula na-emegbu onye ogbenye na-eleli Chineke kere ha anya,
ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asopuru Chineke.
- 32 O buladi n'onwu onye ezi omume nwere ebe mgbaba n'ime Chineke,
ma ndi ajo omume na-ala n'iyi, mgbe mbibi bilara.
- 33 N'obi onye nwere nghota ka amamihe na-anogide,
ma o buladi n'etiti ndi nzuzu o na-eme ka amara ya.
- 34 Ezi omume na-ewuli mba elu,
ma mmehie bu ihe ihere nye ndi obula.
- 35 Eze na-anuri onu n'ihi odibo maara ihe;
ma odibo na-eweta ihere na-akpali oke iwe ya.

15

- 1 Osiisa okwu di nro na-eme ka iwe na onuma laa azu;
ma okwu ike na-akpali iwe.
- 2 Ire onye maara ihe na-eme ka ihe onuma mubaa,

ma ọ́nụ́ onye nzuzu na-ekwupụ́ta okwu enweghị́ uche.

- ³ ONYENWE ANYỊ́ na-ahụ́zu ihe niile,
anya ya dị́kwa n'ahụ́ ndị́ ọ́ma na ndị́ ọ́jọ́ọ́.
- ⁴ Okwu dī́ nwayọ́ọ́ na-eweta ndụ́ na ume;
ma nkwtọ́ na-eweta ị́da mba.
- ⁵ Naanị́ onye nzuzu na-akpọ́ ndụ́mọ́dụ́ ndị́ mụ́rụ́
ya ihe efu;
ma onye ọ́bụ́la na-ege ntị́ nye mgbanwe na-
ezipụ́ta ezi uche.
- ⁶ Ụ́lọ́ ndị́ ezi omume na-ekwupụ́ta n'ọ́tụ́tụ́ akụ́,
ma akụ́ ndị́ na-emebi iwu na-ewetara ha
nsogbu.
- ⁷ Egbugbere ọ́nụ́ onye maara ihe na-agbasa ihe
ọ́mụ́ma,
ma obi ndị́ nzuzu ezighị́ ezi.
- ⁸ ONYENWE ANYỊ́ na-akpọ́ aja ndị́ ajọ́ omume asị́,
ma ekpere ndị́ ndụ́ ha ziri ezi na-atọ́ ya ụtọ́.
- ⁹ ONYENWE ANYỊ́ kpọ́rọ́ ụ́zọ́ ndị́ na-emebi iwu asị́,
ma ndị́ na-achụ́so ezi omume ka ọ́ na-ahụ́
n'anya.
- ¹⁰ Oke ị́dọ́ aka na ntị́ na-echere ndị́ na-ahapụ́ ụ́zọ́.
Onye kpọ́rọ́ ị́ba mba asị́ ga-anwụ́ ọ́nwụ́.

- 11 ONYENWE ANYị mazuru ihe omimi niile nke
 ọnwụ na ọkụ ala mmụọ;
 ọ ga-esikwa ańaa ghara ịma obi ụmụ
 mmadụ?
- 12 Ọ dighị atọ onye na-akwa emo uto ma a baara
 ya mba,
 ya mere ọ dighị ejekwuru onye maara ihe.
- 13 Obi nke na-ańurị ọńụ na-eme ka ihu dị mma.
 Ihu gbarurụ agbarụ na-egosi obi nwere ihe
 mwute.
- 14 Obi nwere nghota na-achọ ịmata ihe,
 ma ọńụ onye nzuzu na-azụ onwe ya n'okwu
 na-abaghị uru.
- 15 Ndu onye ogbenye juputara nnoọ na mgbalị,
 ma ndị nwere udo n'obi na-eri oriri mgbe
 niile.
- 16 Ọ dị mma inwe akunuba dị nta ma buru onye
 na-atụ egwu ONYENWE ANYị,
 karịa inwe akụ ma nọrọ na nsogbu.
- 17 Ọ ka mma bu oke nri akwukwo nri nta nke
 nwere ihunanya,
 karịa ehi buru ibu a zuziri azuzi nke ikpo asi
 di na ya.
- 18 Onye iwe oku na-amalite ogu;
 ma onye na-adighi ewe iwe osiiso na-eme ka
 ilu ogu kwusi.

- 19 Eji ogwu gbochie ụzọ onye umengwu,
ma ụzọ onye omume ya ziri ezi bu ụzọ di
lari.
- 20 Nwa nke maara ihe na-eme ka obi toọ nna ya
uto,
ma onye nzuzu na-eleda nne ya anya.
- 21 Onye na-enweghi uche na-anuri onu n'ime
amaghi ihe ya,
ma onye nwere nghota na-aga ije n'uzo ziri
ezi.
- 22 Nzube na-enweghi ndumodu na-ama afo n'ala,
ma ndi ndumodu diri otutu oganihu ga-adi.
- 23 Onu na-adi mgbe mmadu natara osisa di mma,
okwu e kwuru n'oge o kwesiri di mma.
- 24 Uzo ndu na-agbago elu nye onye nwere uche,
iwezuga ha site na-igbada n'ala mmuo di
n'okpuru.
- 25 ONYENWE ANYI na-adotu ma na-adorisi ulo nke
onye mpako,
ma oke ala nke nwanyi di ya nwuru ka o na-
elekota.
- 26 Echiche ojoo niile nke ndi na-emebi iwu ka
ONYENWE ANYI kporo asi
ma okwu ebere niile di ocha n'anya ya.

- 27 Onye anya ukwu na-ewetara ezinaulo ya nsogbu.
Ma onye kporo iri ngari asi ga-adi ndu.
- 28 Obi onye ezi omume na-atule osisa ya
ma onu nke onye ajo omume na-asoputa ihe
ojoo di iche iche.
- 29 ONYENWE ANYI anoghi ndi na-emebi iwu nso;
ma o na-anu ekpere ndi ezi omume.
- 30 Ihu ochi na-eweta obi utu.
Akuko oma na-enyeka okpuku ndu.
- 31 Onye na-ege nti nye iba mba nke na-enye ndu
ga-esoro ndi amamihe noro.
- 32 Onye juru ido aka na nti kporo onwe ya asi
ma onye obula naara ndumodu nwere
nghota.
- 33 Itu egwu ONYENWE ANYI bu amamihe na-abia
site n'ido aka na nti;
onye di umeala n'obi ga-anata ugu na
nsopuru.

16

- 1 Mmadu nwere ike pia ihe o choro ime,
ma okwu ikpezu ga-esi nonu ONYENWE
ANYI.
- 2 Uzọ niile nke mmadu di ocha n'anya ya,

ma ONYENWE ANYỊ na-atule ebumnobi niile nke mmadụ.

- ³ Were ọrụ gị niile nyefee n'aka ONYENWE ANYỊ, ọ ga-eme ka ha gaa n'ihu.
- ⁴ ONYENWE ANYỊ na-eme ka ihe niile rụputa ebumnuche ya, ọ bụladị ndị mmebi iwu ka e debere maka ụbọchị mbibi.
- ⁵ ONYENWE ANYỊ kpọrọ ndị nwere obi dị mpako asị. Mara nke a nke ọma: Ha aghaghị ịta ahụhụ.
- ⁶ Ọ bụ site n'ihunanya na eziokwu ka eji ekpuchi mmehie; ọ bụkwa site n'egwu ONYENWE ANYỊ ka mmadụ ji agbanarị mmehie.
- ⁷ Mgbe ụzọ mmadụ na-agbaso na-atọ ONYENWE ANYỊ uto, ọ na-eme ka mmadụ ahụ na ndị iro ya dị n'udo.
- ⁸ Ọ dị mma inwe ihe nta n'ezi omume karịa inwe ọtụtụ uru n'ụzọ ikpe na-ezighị ezi.
- ⁹ Anyị nwere ike pịa ọpịpịa n'obi anyị, maọbụ ONYENWE ANYỊ na-edu ije anyị.
- ¹⁰ Egbugbere ọny eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghọta,

ọ́nụ́ ya adìghị́ ekpe ikpe na-ezighị́ ezi.

- 11 Ihe ọ́tụ́tụ́ ziri ezi na ihe niile ha n'otu dírì
 ONYENWE ANYÌ,
 ihe niile e jí atụ́ ihe dì n'ime akpa bụ́ ya mere
 ha.
- 12 Ndì eze kpọ́rọ́ ime ihe na-adìghị́ mma asị́,
 n'ìhì na site n'ezì omume ka ocheeze jí
 eguzosì ike.
- 13 Ndì eze na-enwe mmasị́ n'egbugbere ọ́nụ́ na-
 ekwu eziokwu,
 ha na-agụ́ onye na-ekwu eziokwu dì ka ezi
 mmadụ́.
- 14 Iwe eze bụ́ onyeozì nke ọ́nwụ́.
 Onye maara ihe ga-eme ka ọ́ dajụ́ọ́.
- 15 Mgbe ọ́chì dì n'ìhu eze ọ́ na-ewetara onye hụ́rụ́
 ya ndụ́,
 ihuoma ya dì ka igwe ojii na-eweta mmirì
 ozuzo.*
- 16 Ọ́ ka mma inwe amamihe na mmụ́ọ́ ìghọ́ta ihe
 karị́a inwe ọ́lạ́cha na ọ́lạ́edo.
- 17 Ụ́zọ́ dì larị́ nke onye ziri ezi bụ́ iwezuga onwe
 ya pụ́ọ́ n'ìhe ọ́jọ́ọ́,

* **16:15** Mmirì ozuzo n'oge ọ́kọ́chì na-eme ka ahìhịa kpọ́nwurụ́
 akpọ́nwụ́ tutee, nke a na-eweta ọ́nụ́, n'ìhì olileanya ọ́ na-enye
 banyere ụ́ba nke ihe a kúrụ́ n'ubi.

ndị na-echebe ụzọ ha niile na-echebekwa
ndụ ha.

- 18 Nganga na-eweta ịla n'iyi,
mpako na-ewetakwa ọdịda.
- 19 Ọ ka mma ịbụ onye ogbenye nwere obi umeala
kariya ịbụ onye nganga,
na onye so ndị nganga keta oke n'ihe ha
kwatara n'agha.
- 20 Onye ọbụla na-aña ntị na ndụmọdụ ka ihe na-
agara nke ọma,
onye a goziri agozi bụ onye ahụ nke na-
atụkwasi ONYENWE ANYI obi.
- 21 A na-amata onye nwere uche site n'ụdị nghọta
o nwere.
Okwu dị ụtọ na-eme ka mmadụ mụta ihe
nke ọma.
- 22 Inwe uche bụ isi iyi ndụ nye ndị niile nwere
ya,
ma enweghị uche na-ewetara ndị nzuzu
ntaramahụhụ.
- 23 Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche
n'okwu ọnụ ya,
egbugbere ọnụ ha na-emekwa ka mmụta gaa
n'ihu.
- 24 Okwu dị nro na-atọ ụtọ ka mmanụ ańụ,
ọ na-atọ mkpuruobi ụtọ, na-enyekwa
ọkpụkpụ ahụ ike.

- 25 Ọ dī ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadu,
ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'ọnwu.
- 26 Agụu ihe oriri nke onye ọrụ na-aruputara ya
ọrụ;
agụu na-akpali mmụọ ya ịga n'ihu.
- 27 Ndi ọjọọ na-atuputa echiche ọjọọ,
egbugbere ọnu ha dī ka ọkụ nke na-
ekpochapu ahụ.
- 28 Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu;
ha na-akpali nsogbu, na-ekewa enyi na enyi.
- 29 Ndi ọjọọ na-arafu ndi agbataobi ha,
na-edubakwa ha n'uzọ ga-ewetara ha mbibi.
- 30 Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atu atumatu
ọjọọ,
onye na-atibi egbugbere ọnu ya abuo ekpe-
biela ime mmehie.
- 31 Isi awọ bu okpueze nke mara mma,
a na-enweta ya n'uzọ ezi omume.
- 32 Onye na-adighi ewe iwe osiiso kariiri onye a
maara aha ya.
Onye nwere ogologo ntachiobi kariiri onye
na-adota obodo n'agha.
- 33 A na-eke nza, n'ihu ichoputa uche ONYENWE
ANYI,

maọbụ Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17

- 1 Ọ ka mma ịta iberibe achicha kpọrọ nkụ ma ịnọ n'udo adi ya, kariya n'ụlọ juputara n'oke oriri na ilu ogo.
- 2 Ohu nwere uche ga-achị nwa nna ya ukwu na-eweta ihere ma ketakwa oke n'ihe nketa dika otu n'ime ndi ezinaulo ahụ.
- 3 Ite eji anucha ihe diri olocha, oke oku dikwara olaedo ma ONYENWE ANYI na-anwale obi.
- 4 Ajo mmadu na-ana nti n'egbugbere onu na-eduhie, onye ugha na-anakwa nti nye ire na-ekwu okwu ila n'iyi.
- 5 Onye obula na-akwa ogbenye emo o bu Chineke kere ha ka o na-eleli anya. Ndi niile na-anuri onu n'ih ihe ike dakwasiri ha aghaghi ita ahuhu.
- 6 Umụ umụ bu okpueze ndi okenye. Nne na nna bu inya isi nke umu ha.
- 7 Egbugbere onu na-ekwu okwu di mma abughi nke onye nzuzu,

otu a kwa, egbugbere ọnu na-agma ụgha
ekwesighi ibu nke onye na-achi achi.

8 N'anya onye na-enye ngari o na-ahuta ya dika
ogwu irata mmadu,
ha na-eche n'ebe obula ha chere ihu ihe ga-
aga nke oma.

9 Onye obula na-akwado ihunanya na-ekpuchi
njehie,
ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe
na-ekewa ezi enyi.

10 Iba mba ntakiri a baara onye nwere nghota
bara uru
karia nari utari nke a piara onye nzuzu.

11 Onye ojoo na-ebi naani ndu nnupu isi* megide
Chineke.
O bukwa onyeozu nke onwu† ka a ga-eziga
imegide ya.

12 O ka mma izute nne Bia a napuru umu ya
karia izute onye nzuzu uche ya gbagoro
agbagoro.

13 O buru na i jiri ihe ojoo kwuo ugwo ihe oma,
obubu onu diri ezinaulo gi.

14 Esemokwu malite o na-esi ike imedo ya,
n'ih i ya ekwela ka o malite.

* **17:11** Ya bu, omume megidere iwu ya † **17:11** Ya bu, onyeozu
na-adighi eme obi ebere.

- 15 Onye na-asị onye ikpe maara na ikpe amaghị
ya na-amakwa onye aka ya dị ọcha ikpe,
ONYENWE ANYỊ na-akpọ omume abụọ a asị.
- 16 Uru gịni ka ego bara n'aka onye nzuzu;
ebe ọ bụ na o nweghị ike ichọ amamihe.
- 17 Ezi enyi na-egosi ihunanya ya n'oge ọbụla.
Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa.
- 18 Ọ bụ uche ezughị oke inara ụgwọ onye ọzọ ji,
si otu a ghọọ onye ji ụgwọ.
- 19 Onye na-ahụ esemokwu n'anya hụrụ mmehie
n'anya.
Onye na-ewuli ọnụ ụzọ ama ya elu na-akpọ
ntipịa oku.
- 20 Ọ dighị aga n'ihu bụ onye obi ya gbagoro
agbago.
Onye nwere ire nrafu ga-adanye na nsogbu.
- 21 Ọ bụ naanị iru ụjụ na obi ọjọọ
dịiri nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu.
- 22 Obi nke na-anuri ọnụ na-eme ka ahụ sie ike,
ma mmụọ na-eru ụjụ oge niile na-akpata
ọriá.
- 23 Onye ajọ omume na-anara ihe ngari‡ na nzuzo
ka ọ sugharịa ikpe ziri ezi isi.

‡ 17:23 Ọpụ 23:8

- 24 Onye nwere nghota na-eche uche amamihe n'ihe o na-eme,
ma anya onye nzuzu na-eleghari ruo na nsotu nke uwa.
- 25 Nwa di nzuzu na-ewetara nna ya mwute,
burukwa nne muru ya ihe ilu.
- 26 O buru na ira onye ezi omume nra adighi
mma,
n'ezie, ipia ndi oru ihe n'ih i ezi oru ha ezighi
ezi.
- 27 Nwoke ahụ na-adighi ekwu otutu okwu bu
onye maara ihe,
onye mmuo ya dikwa juu bu onye nwere
nghota.
- 28 A ga-agu onye nzuzu n'onye maara ihe ma o
buru na ha gba nkiti,
guokwa ha na ndi nwere nghota ma o buru
na ha e jide ire ha.

18

- 1 Onye ihe mmadu na-adighi amasi na-agbaso
naani ochicho nke ya onwe ya,
na-alusokwa ezi nzube niile ozo ogu.
- 2 Nghota adighi ato onye nzuzu uo.
Naani ihe o maara bu ikwu uche ya.
- 3 Mgbe onye ajo omume na-abata, ka nleda anya
na-abata,

otu a kwa nkocha na-eweta ihere.

- 4 Okwu ọnu niile bu mmiri di omimi,
ma amamihe di ka mmiri iyi na-aso aso.
- 5 O dighi mma ime ka ikpe gara onye mere ihe
ojoo,
si otu a gbochie onye aka ya di ocha inweta
ikpe ziri ezi.
- 6 Egbugbere onu ndi nzuzu na-ebutere ha es-
emokwu,
onu ha na-ebutere ha ihe otiti.
- 7 Onu onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu,
egbugbere onu ya bu onya nye mkpuruobi
ya.
- 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu
dika iberibe nri n'ato ezi ato,
ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo.
- 9 Onye di umengwu n'oru ya
bu nwanne nke onye mbibi.
- 10 Aha ONYENWE ANYI bu ulo elu e wusiri ike,
ndi ezi omume na-agbaba n'ime ya izere
ndu.
- 11 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike,
o bukwa mgbidi di elu nke a na-apughi
imafe n'echiche ha.

- 12 Tupu mmadụ adaa obi ya na-ejupụta na nganga,
ma inwe obi umeala na-eweta nsọpuru.
- 13 Inye ọsịsa okwu tupu mmadụ ege ntị
bụ enweghị uche na ihe ihere.
- 14 Ọ bụ mmụọ mmadụ na-akwado ya n’oge nrịa
nrịa,
ma mmụọ e tipịara etipịa, onye puru ibuli
ya?
- 15 Obi onye nwere nghota na-enweta ihe ọmụma,
n’ihi na ntị onye maara ihe na-achọpụta ya.
- 16 Onyinye mmadụ na-akwara ya ụzọ sara
mbara,
ọ na-edubakwa ya n’ihu ndị dị elu.
- 17 N’ikpe onye buru ụzọ kwuo ihe na-ese na-adị
ka onye ikpe gaara,
tutu ruo mgbe mmadụ bịaara bido ijụ ya
ajụjụ.
- 18 Ife nza na-akwusi esemokwu na ndorondoro
dị n’etiti mmadụ abuo ndi olu ha na-ala elu.
- 19 Ọ dị mfe ilugbu obodo karịa ime ka obi
nwanne e mehiere tugharịa.
Iwe ya na-adị ike dika onu ụzọ e jiri igodo
tuchie.

- 20 Site na mkpuru nke okwu onu mmadu miputara ka afo ga-eji ju ya.
Sitekwa n'ihe owuwe ubi nke egbugbere onu ha ka ha ga-eji rijuo afo.
- 21 Ike onwu na ndu di ire n'aka.
Ndi huru ya n'anya ga-eri mkpuru ya.
- 22 Nwoke ahụ chotara nwunye chotara ezi ihe.
O na-anatakwa ihuoma site n'aka ONYENWE ANYI.
- 23 Onye ogbenye na-arifo arifo maka ebere;
ma ogaranya na-asa okwu ike ike.
- 24 Onye nwere otutu ndi enyi ndi na-ekwesighi ga-abia n'ila n'iyi mgbe na-adighi anya,
ma o di enyi nke na-arapara nso karia nwanne.

19

- 1 O ka mma ibu ogbenye onye kwesiri ntukwasi obi
karia ibu onye nzuzu na-ekwu okwu ugha mgbe niile.
- 2 Arifo nke na-enweghi ihe omuma adighi mma otu a kwa onye ukwu ya na-eme ngwa na-ejehie uzọ.
- 3 Enweghi uche nke mmadu na-eduba ha n'oghom,

ma obi ha na-ewe iwe di ukwuu megide
ONYENWE ANYI.

- 4 Onye nwere ego na-enwe otutu ndi enyi,
ma o na-ara ahụ ka ndi enyi onye ogbenye
nogide.
- 5 Onye na-agba ama ugha ga-ata ahuhu,
uzo onye na-ekupu ugha dika ume ka a ga-
achoputakwa.
- 6 Otutu mmadu na-achọ ihuoma n'ebe onye na-
achi achi no,
otu a kwa, mmadu niile na-agbali ibu enyi
onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye.
- 7 Ebe o bu na umunne onye ogbenye na-akpo ya
asi,
ginikwa ka ndi enyi ya ga-eme?
Mgbali ya niile irio ha aririo
ezughị ime ka ha nogide.
- 8 Onye na-enweta amamihe huru ndu n'anya,
onye na-edebekwa nghota na-enweta
oganihu.
- 9 Onyeama ugha aghaghị ita ahuhu,
onye obula na-ekwupu okwu ugha dika
mmiri ga-ala n'iyi.
- 10 Onye nzuzu ekwesighi ibi dika ogaranya;
ohu ekwesikwaghị ichi umu eze.

- 11 Ezi uche mmadu nwere na-amuputa ndidi;
 o bukwa nkwanye ugwu nye onye n'adighi
 agu mkpari a na-akpari ya.
- 12 Iwe eze di ka mbigbo nke odum.
 Ma obi utu ya di ka igirigi n'elu ahija ndu.
- 13 Nwa nzuzu bu ila n'iyi nke nna,
 nwunye na-ese okwu di ka mmiri otutu na-
 atu kpom, kpom,
 mgbe niile n'elu ulo puru epu.
- 14 Ulo di iche iche na aku bu ihe nketa a na-anata
 n'aka ndi nne na nna,
 ma nwunye nwere uche na nghota na-esite
 naani n'aka ONYENWE ANYI.
- 15 Umengwu na-akpata oke irahu ura,
 onye ofo ogori ka aguu na-agu.
- 16 Onye na-edebe iwu Chineke na-enweta ndu,
 ma onye na-akpo ya asi na-anwu.
- 17 Onye obula na-egosi ndi ogbenye obi ebere na-
 ebinye ONYENWE ANYI ihe,
 o ga-akwughachi ha n'ih ihe oma ha mere.
- 18 Doo nwa gi aka na nti mgbe o ka di na
 nwantakiri n'ih na oge ah u ka olileanya
 di.
 Ma i meghi otu a, o bu ndu ya ka i na-emebi.
- 19 Onye oke iwe ga-anata nra so ya,

n'ihì na ọ buru na ì naputa ya, ì ga-anaputakwa ya ọzọ.

20 Gee ntị na ndumọdu a na-enye gi, nabata ido aka na ntị.

N'ikpeazu, ì ga-abu onye maara ihe.

21 Otutu atumatu di n'obi mmadu;
maobu uche ONYENWE ANYI ga-emezu.

22 Obi ebere mmadu na-eme ka a na-achosi ya ike.

Ọ ka mma ibu ogbenye kariya ibu mmadu nke eziokwu obula na-adighi n'onu ya.

23 Itu egwu ONYENWE ANYI na-eweta ndu na onu, na nchebe site n'ihe mmeru ahụ.

24 Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri, ọ gaghị eweghachi ya ọ buladi tinye n'onu ya.

25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-agho onye nwere ezi uche, baara onye nwere nghota mba, ha ga-enweta ihe omuma.

26 Ọ bu nwa ahụ na-eweta ihere ga-ezu nne na nna ya ohi, maobu chupu ha site n'ulo ya.

27 Nwa m ọ buru na ì hapu ige ntị na ntuziaka m,
ì ga-esi n'okwu ihe omuma kpafuo.

- 28 Onyeama ụgha na-akwa ikpe ziri ezi emo.
 Ọnụ nke onye ajọ omume na-eloda ajọ ihe.
- 29 Ndi na-akwa emo na ndi nzuzu ga-ata ahụhụ;
 a ga-etikwa ha ihe.

20

- 1 Mmanya bụ onye na-akwa emo. Onye mkpọtụ
 ka ihe ọñụñụ na-aba n'anya bụ.
 Onye ọbụla kwere ka ha duhie ya bụ onye
 nzuzu.
- 2 Ọnụma eze na-emenye oke ụjọ n'ahụ dika
 mbigbo nke ọdum;
 ndi na-akpasu ya iwe ga-atufu ndụ ha.
- 3 Ọ bụ ihe nsọpuru nye onye na-ezere okwu na
 ụka,
 ma onye nzuzu ọbụla na-eme ngwa ise
 okwu.
- 4 Onye umengwu adighi aru ọrụ ubi n'oge ya.
 N'oge owuwe ihe ubi ọ pughị ichota ihe
 oriri.
- 5 Nzube niile nke di mmadu n'obi bụ mmiri di
 omimi,
 ma onye nwere nghota na-adoputa ha.
- 6 Otutu mmadu na-asị na ha nwere ihunanya na-
 adighi agharipu,
 ma onye kwesiri ntukwasị obi, onye puru
 ichota ya?

- 7 Onye ezi omume nke na-ejeghari n'izuoke,
ndi ihe na-agara nke oma ka umu ga-anochi
ya ga-abu.
- 8 Mgbe eze na-anokwasi n'ocheeze ya ikpe ikpe,
o na-eji anya ya abuo afuchapu ihe ojoo
niile.
- 9 Onye puru i si, "Emeela m ka obi m di ocha;
Abu m onye di ocha, mmehie adighikwa
n'ime m?"
- 10 Ihe otutu aghughu na ihe otutu nghogbu,
ha niile bu ihe aru n'ihu ONYENWE ANYI.
- 11 Obuladi umuntakiri ka a na-amata site
n'omume ha niile,
nke a o putara n'omume ha di ocha n'ezie
a, burukwa ihe ziri ezi?
- 12 Nti nke na-anu ihe na anya nke na-ahu uzo,
o bu ONYENWE ANYI mere ha abuo.
- 13 Ahula irahu ura n'anya, ka i ghara igho onye
ukpa.
Bilie, muru anya, rusie oru ike, ka i
nweekwa ihe oriri.
- 14 "Lee, ihe a joro njo, o baghi uru," ka onye na-
azu ahia na-asị,
ma mgbe o puru o na-anya isi n'ih ihe o
zutara.
- 15 Olaedo di, na otutu rubi n'ebe o bara uba,

ma egbugbere ọ̀nụ̀ nke na-ekwuputa ihe
 ọ̀mụ̀ma bu ọ̀la di oke ọ̀nụ̀ahia.

16 Chiri uwe onye ahụ naara onye mba ọ̀zọ̀ n'aka
 mbe.

Jichiekwa ihe mbe ahụ o nyere n'ih i onye
 mba ọ̀zọ̀ ọ̀ nara na mbe.

17 Nri e nwetara n'uzo aghugho na-atọ mmadu
 uto.

Ma n'ikpeazu aja ga-eju ya ọ̀nụ̀.

18 Buru ọ̀zọ̀ nata ndumodu tupu i mee ihe obula
 i choro ime;

ebula agha ma i bubeghi ọ̀zọ̀ pia opipia.

19 Agwala onye na-akpa asiri ihe nzuzo gi,
 n'ih i na o ga-aku ya n'ekwe nye uwa niile.

20 Oriona onye ahụ na-akocha nne ya na nna ya
 ka Chineke na-afunyū.

21 Ihe nketa nke anatarā n'oke osiiso,
 agaghi agozi ya n'ikpeazu.

22 A sikwala, "Aga m akwughachi gi n'ih i ihe
 ojoo a."

Chere ONYENWE ANYI, o ga-aboro gi obo.

23 ONYENWE ANYI kporo ihe otutu gbara iche iche
 asi,

ihe otutu aghugho adighi ato ya uto.

- 24 ONYENWE ANYỊ na-eduzi nzo ụkwụ niile nke mmadụ.
Olee otu onye ọbụla ga-esi ghotá ụzọ ha?
- 25 Ime ngwangwa* doo ihe nsọ, bụ́ ima n'onyá ma mesie tughariwa uche banyere imezu nkwa ahụ.
- 26 Eze maara ihe na-afuchapụ ndị ajoy omume, ọ na-eji wíílú ifúcha mkpúrú gaa n'elu ha.
- 27 Akonuche mmadụ bụ́ ọkú ONYENWE ANYỊ ji enyocha mmuọ ya, ọ na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyị ihe anyị bụ́.
- 28 Ihunanya na ikwesi ntukwasị obi na-echebe eze, site n'ihunanya ka ocheeze ya na-eguzo chím.
- 29 Ugwu a na-akwanyere umu okorobia bụ́ n'ihí ịdị ike ha, ma isi awọ bụ́ nsopuru ndi okenye.
- 30 Okpo na mmeru ahụ na-ehichapụ ihe ojoo, utari na-asachapụ ime ime nke ahụ mmadụ.

21

- 1 Iyi di iche iche nke juputara na mmiri ka obi eze bụ́ n'aka ONYENWE ANYỊ,

* 20:25 Ya bụ́ mgbe mmadụ na-echehi uche mee nke a.

nke ọ na-ahazi n'ụzọ ọbụla dị ya mma.

² Ọrụ niile bụ ihe ziri ezi n'anya onye na-arụ ya, ma ONYENWE ANYỊ bụ onye na-eleba anya n'echiche obi anyị niile.

³ Ime ezi omume na ihe ziri ezi ka ONYENWE ANYỊ na-anabata karịa ịchụ aja.

⁴ Nganga na mpako na agụụ ihe ọjọọ nke bụ ọrụ ndị ajọ omume, bụ mmehie.

⁵ Echiche niile nke onye na-arụsị ọrụ ike na-eweta uru, dika echiche onye ome ngwangwa na-eweta naanị ụkọ.

⁶ Uru niile enwetara n'ụzọ na-ezighị ezi adighị adigide, ha bụ nkuume ifufe na-efesa, ndị na-achọ ya na-achọ ọnwụ.

⁷ N'ihia na ndị na-emebi iwu anaghị eme ihe ọma, ihe ọjọọ ha na-eme na-alaghachi laa ha n'iyi.

⁸ Ụzọ onye na-emebi iwu bụ ihe gbagoro agbagọ, ma omume onye aka ya dị ọcha ziri ezi.

⁹ Ọ ka mma ibi n'otu akụkụ elu ụlọ karịa ibinyere nwanị na-ese okwu.

¹⁰ Ihe na-atọ onye ọjọọ uto bụ imerụ ndị ọzọ ahụ; ọ maghị imere mmadụ ibe ya ebere.

- 11 Mgbe a na-ata onye na-akwa emo ahuhụ, onye na-enweghị uche na-enweta amamihe, ma mgbe a na-akuziri onye maara ihe ihe o na-enweta ihe omuma.
- 12 Onye ezi omume na-amuta ihe site n'ile ụlọ onye ajọ omume anya na-emekwa ka ndị ajọ omume laa n'iyi.
- 13 Onye na-adighi ege ntị na mkpu onye ogbenye, ya onwe ya ga-akpokwa mkpu ma agaghị aza ya.
- 14 Onyinye enyere na nzuzo na-eme ka iwe dajụọ, otu a kwa, ngari ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke onuma dajụọ.
- 15 Onye ezi omume na-anuri onu mgbe e kpere ikpe ziri ezi, ma buru ihe oke egwu diri ndi na-eme ajọ ihe.
- 16 Onye obula si n'uzo nghota wezuga onwe ya ga-eso n'otu ndi nwuru anwu.
- 17 Nwoke huru ibi ndu nganga n'anya na-ada ukpa; inu mmanya na oke oriri abughi uzọ esi akpata akụ.
- 18 Onye ajọ omume ga-abu ihe mgbaputa maka onye ezi omume,

onye aghugho ga-abukwa ihe mgbaputa
maka onye ndu ya ziri ezi.

- 19 O ka mma ibi n'ozara
karia ibinyere nwanyị na-atamu ntamu na-
esekwa okwu.
- 20 Onye maara ihe na-edebe ezi ihe oriri na
mmanu oliv n'ulo ya,
ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'onu ya.
- 21 Onye na-achuso ezi omume na ihunanya
ga-achota ndu, na ugwu na oganihu.
- 22 Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndi
dike,
kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tukwasiri
obi ha.
- 23 Onye na-echekwa ire ya na onu ya
na-egbochiri onwe ya odachi.
- 24 Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa
emo bu aha ya.
O na-eji oke nganga eme ihe niile.
- 25 Oke ochicho nke onye umengwu na-ewetara
ya onwu
n'ihu na o juru iru oru.
- 26 Kwa ubochi ka o na-achọ inwe karia,
ma onye ezi omume na-enye na-akpaghi oke.
- 27 Chineke kporo aja ndi na-emebi iwu asi,

nke ka nke, ma ọ bụrụ na ha na-enye onyinye a site na nzube ọjọọ.

- 28 Onyeama ụgha ga-ala n'iyi,
ma onye ọbụla na-ege ya ntị ka a ga-ebibi ruo ebighị ebi.
- 29 Ndị ajọ omume na-ebi ndụ atughị egwu,
ma ndị omume ha ziri ezi na-atugharị uche n'ụzọ ha niile.
- 30 O nweghị amamihe dị, o nweghị nghọta dị, o nwekwaghị atumatụ ọbụla,
nke pụrụ iguzosi ike megide ONYENWE ANYỊ.
- 31 E nwere ike jikere ịnyinya, kwadokwaa maka agha,
maọbụ naanị ONYENWE ANYỊ na-enye mmeri.

22

- 1 Ihe nhorọ dị ezi mma ka aha ọma bụ karịa ọtụtụ akụ,
ịmata amara* ihuoma ka mma karịa ọlaocha na ọlaedo.
- 2 Ma ogbenye ma ọgaranya bụ otu n'ihu ONYENWE ANYỊ onye kere ha niile.
- 3 Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya,

* 22:1 Maọbụ, *mmadu inwe ugwu*

ma onye na-enweghị uche anaghị ele anya, ọ
na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahụhụ so
ya.

- 4 Obi umeala bụ egwu ONYENWE ANYỊ,
ugwo ọ na-akwu bụ akunuba, na nsopuru
na ndu ogologo.
- 5 Ogwu na igbudu di n'uzo onye na-emebi iwu;
ma onye kporo ndu ya ihe na-aso ya aso.
- 6 Kuziere nwantakiri ka o horo uzo ziri ezi,[†]
mgbe o tolitere o ga-anogide n'ime ya.
- 7 Dika ogaranya si achị ogbenye,
otu a kwa ka onye na-ebi ego si buru ohu
onye na-ebinye ya ego.
- 8 Onye na-agma ikpe na-ezighi ezi dika mkpuru,
ga-ewe ajo ihe dika ihe ubi,
mkpanaka nke ikike iwe ha ga-agbajikwa.
- 9 Onye na-agbasapu aka enye onyinye ga-abu
onye a goziri agozi,
n'ihu na ha na ekenyetu ndi ogbenye nri.
- 10 Chupu onye na-akwa emo, ise okwu ga-
akwusi,
e, ilu ogu na nleli ga-akwusikwa.
- 11 Onye na-ahu idi ocha nke obi n'anya,

[†] 22:6 Efe 6:4; 2Tm 3:15

onye okwu ya juputara n'amara ga-abu enyi eze.

- 12 Anya ONYENWE ANYI na-echebe ihe omuma,
ma o na-emebi atumatu niile nke ndi
aghugho.
- 13 Onye umengwu na-asi, "Odum no n'ezi!
A ga-egbu m n'ama oha mmadu!"
- 14 Onu nwanyi na-akwa iko bu oke olulu,
nwoke no n'okpuru oke iwe ONYENWE ANYI
na-adaba n'ime ya.
- 15 Obi umuntakiri juputara n'enweghi uche,
ma apipia ido aka na nti ga-achupu ya n'ebe
di anya.
- 16 Onye na-achọ uru site n'imegbu onye na-
enweghi ike,
maobu onye na-enye ogaranya onyinye ga-
ebi n'oke ukọ.

Okwu iri ato onye maara ihe

Okwu nke mbu

- 17 Lezie anya gee nti n'okwu niile nke ndi maara
ihe,
tinye uche gi n'ihe m na-akuzi.
- 18 O di utọ ma idebe ha n'obi gi,
ma ha dikwa n'egbugbere onu gi mgbe niile.
- 19 O bu ka ntukwasi obi gi di n'ime ONYENWE
ANYI,
ya ka m na-akuziri gi taa, obuladi gi onwe
gi.

- 20 Ọ bụ na m edepụtabereghị gị iri ndumọdụ atọ
ndị a,
bụ okwu ndumọdụ na ihe omuma?
21 Ha na-ezi gị ihe bụ ikwesi ntụkwasị obi na
ikwu eziokwu.
Mgbe ahụ ọ bụrụ na-ezie gị sị gị gaa chọta
eziokwu
ị ga-eji ezi ọsịsa loghachi.

Okwu nke abụọ

- 22 Emegbula ogbenye n'ihị na ọ bụ ogbenye.
Emegidekwala ya n'uzọ ikpe.
23 N'ihị na ONYENWE ANYỊ ga-ekwuchitere ha ọnụ
ha
ma bibiekwa ndị na-emegide ha.

Okwu nke atọ

- 24 Gị na onye na-ewe oke iwe abụla enyi,
gị na onye na-ewe iwe ọsịsọ emekọkwala
ihe,
25 ma ọ bughị ya, i nwere ike imuta ndụ ha,
si otu a tinye ndụ gị na nsogbu.

Okwu nke anọ

- 26 Abụla onye otu n'ime ndị na-anara ndị mmadụ
akaebe
maọbụ kwee nkwa ikwu ụgwọ onye ọzọ ji.
27 N'ihị na ọ bụrụ na i nweghị ego ị ga-eji kwụọ
ụgwọ ahụ,
a ga-anapụ gị ọ bụladị ihe ndina gị.

Okwu nke ise

- 28 Ehigharịla oke ala e tinyere site na mgbe ochie.
Nke ndị nna ochie gị ha hiwere.

Okwu nke isii

- 29 I hụrụ mmadụ ahụ nke nwere ñka n'ìrụ ọrụ
ya nke ọma?
Ọ ga-eguzo n'ihu ndị eze,
ọ gaghị eguzo n'ihu ndị a na-amaghị aha ha.

23

Okwu nke asaa

- 1 Mgbe gị na onye na-achị achị nọduru irikọ nri,
lezie ihe* dị n'ihu gị anya,
2 tụtwasị mma n'akpịrị gị,
ma ọ bụrụ na ị bụ onye iri oke nri na-atọ ụtọ.
3 Achọsila nri ụtọ ya ike,
n'ìhi na nri ahụ bụ nri aghughọ.

Okwu nke asatọ

- 4 Adọgbula onwe gị n'ọrụ maka ịbụ ọgaranya,
atụtwasịla obi na nghọta gị.†
5 N'ìhi na akụ nwere ike ifu
n'otu ntabi anya dika a ga-asị
na ha nwere nku dika nnụnụ ugo.

Okwu nke itoolu

- 6 Erila nri onye aka ntagide na-enye gị.
Nri ụtọ ya agụkwala gị agụ.
7 N'ìhi na ọ bụ ụdị mmadụ ahụ
na-eche ọnụahịa ihe ọ na-emefuru gị.
Ọ na-asị gị, “Rie ihe, nùọkwa ihe ọnụnụ,”
ma obi ya adighị n'ebe ị nọ.
8 I ga-agbọkwa nke ntakịrị ahụ i riri
mgbe ahụ, okwu ọma ahụ niile i kwuru
banyere ya ga-abụ ihe efu.

* 23:1 Maọbụ, onye nọ n'ihu gị † 23:4 Maọbụ, ịdị nkọ gị

Okwu nke iri

⁹ Atụfula ume gị ịgwa onye nzuzu okwu,
n'ihị na ọ ga-eleda okwu i sitere n'ezi uche
kwuo anya.

Okwu nke iri na otu

¹⁰ Anarala nwa na-enweghị nne na nna ala ya
site n'ihigharị oke ala e gwunyere site n'oge
gara aga,

¹¹ n'ihị na onye mgbaputa ha dị ike;
ya onwe ya ga-ekwuchitere ha ọnu ha.

Okwu nke iri na abụọ

¹² Tinyin eche gị n'ịdọ aka na ntị;
gekwa ntị nuru okwu ihe ọmuma niile.

Okwu nke iri na atọ

¹³ Ahaputa ịdọ umu gị aka na ntị.
Ha agaghị anwu n'ihị na ị tiri ha ihe.

¹⁴ Jiri mkpara tie ya ihe
ma zoputa ndu ya site n'onu.

Okwu nke iri na anọ

¹⁵ Nwa m, aga m anuri onu nke ukwu
ma ọ buru na ị ghoọ onye maara ihe.

¹⁶ Mkpuruobi m ga-anuri onu
mgbe egbugbere onu gị abuo kwuru ihe ziri
ezi.

Okwu nke iri na ise

¹⁷ Ekwela ka obi gị kwosa ndi mmehie ekworo,
kama nogide n'inu oku n'obi n'itu egwu
ONYENWE ANYI mgbe niile,

¹⁸ n'ihị na i nwere otutu ihe oma n'ihu gị.
Olileanya di ukwu diri gị.

Okwu nke iri na isii

- 19 Nwa m, nwee uche,
gbasookwa ụzọ Chineke.
20 Anọla n'etiti ndị na-anụbiga mmanya oke,
na ndị iri oke oriri na-atọ ụtọ,
21 n'ihì na ihe niile ga-akọ ha.
Ọ bụkwa nkiriinka akwa ka onye oke ụra na-
eyi n'ahụ.

Okwu nke iri na asaa

- 22 Naa ntị n'ịdọ aka na ntị nna gị,
akpọkwala ịdọ aka na ntị nne gị bụ agadi
nwanyị asị.
23 Zuta eziokwu, erekwala ya,
zụtakwa amamihe, ntuziaka, na nghọta.
24 Nna onye ezi omume ga-anụrị ọñụ.
Ọ bụkwa ihe oke ọñụ inweta nwa maara ihe.
25 Ka nne na nna gị nwee obi ụtọ.
Ka onye mụrụ gị nuri.

Okwu nke iri na asatọ

- 26 Nwa m, nye m obi gị
ka ụzọ m niile nyekwa anya gị ọñụ.
27 N'ihì na onye akwuna bụ olulu miri emi,
nwanyị nwe di na-akwa iko bụ olulu mmiri
dị warawara.
28 Dika onye ohi ka ọ na-echere
na-emekwa ka ndị na-ekwesighi ntụkwasi
obi baa ụba n'etiti ụmụ nwoke.

Okwu nke iri na itoolu

- 29 Onye ka obi ya juputara n'ahụhụ? Onye nọ na
iru ụjụ?
Olee onye nwere esemokwu? Onye nwere
otutụ ihe mkpesa?

- Onye nwere mmeru ahụ nke na-abaghị uru? Onye nwere anya nke na-acha ọbara ọbara?
- 30 Ọ bụ ndị na-anọ ogologo oge na-anụ mmanya, onye na-aga ichọputa mmanya agwara agwa.
- 31 Elekwasịla mmanya anya mgbe ọ na-acha ọbara ọbara, mgbe ọ na-eziputa ọdịdị ya n'iko mgbe ọ na-asughari nke oma n'ime iko.
- 32 N'ikpeazu, ọ na-ata dika agwo na-atukwa dika ajuala.
- 33 Anya gi abuo ga-ahụ ihe i na-amaghị isi ya na odu ya, obi gi ga-atulekwa ihe ndi na-agbagwoju anya.
- 34 I ga-adị ka onye na-edina n'etiti oke osimiri, nke na-edinakwa n'elu udo n'ejide ugbo.
- 35 I ga-asị, "Ha tiri m ihe, ma emerughị m ahụ. Ha pịara m ihe, ma amaghị m.
- Olee mgbe m ga-eteta,
ka m puo ga choo mmanya ozo?"

24

Okwu nke iri abuo

- 1 Ekwasola ndi ajo omume ekworo, ka ihe banyere ha ghara ito gi utu.
- 2 N'ih i na-atumatu obi ha niile bu otu ha ga-esi mee ihe ike, egbugbere onu ha na-ekwu naani maka ogbaaghara.

Okwu nke iri abuo na otu

- 3 Ọ bụ amamihe ka e ji ewu ụlọ,
 ọ bụkwa nghọta ka e ji eme ka o guzosie ike.
 4 Sitekwa n’ihe ọmụma ka akụ niile ji ejuputa
 n’ime ya,
 bụ akụ ndị puru iche ma dika oke ọnuahia.

Okwu nke iri abuo na abuo

- 5 Onye maara ihe na-emeri site n’idi ike,
 ndi nwere omuma ihe na-akpali ike ha.
 6 Ejela ogu ma o bughị na i nwetara ezi
 ndumodu,
 n’ihi na nzoputa di n’ige otutu ndi ndumodu
 nti.

Okwu nke iri abuo na ato

- 7 Amamihe di elu nke ukwuu nye ndi nzuzu,
 ha gaghi asaghe onu ha n’ogbako onu uzo
 ama.

Okwu nke iri abuo na ano

- 8 Onye na-eche echiche ime ihe ojoo
 ka a ga-agu dika onye nzube ihe ojoo
 9 Nzube niile nke onye na-enweghi uche bu
 mmehie,
 ndi mmadu na-akpo onye na-akwa emo asi.

Okwu nke iri abuo na ise

- 10 Ọ buru na i pughị iguzosi ike n’oge nsogbu,
 i bu nno onye ike ya di ntakiri.
 11 Naputa ndi a na-eduba n’onwu.
 Naputakwa ndi ahụ a mara ikpe onwu n’uzo
 na-ezighi ezi.
 12 Ọ buru na i si, “Anyi amaghi banyere ihe ndi
 a,”
 o bu na onye na-enyocha obi aghotaghi ya?

Ọ bụ na onye na-eche ndụ gị amaghị ya?

Ọ bụ na ọ gaghị akwughachi onye ọbụla
ugwo dika akaorụ ya siri dị?

Okwu nke iri abuo na isii

13 Nwa m nwoke, rachaa mmanụ anụ n'ihii na ọ
dị mma.

Mmanụ anụ nke si n'ugbugbo mmanụ anụ
na-adị gị uto n'onu.

14 Marakwa na otu a ka amamihe kwesiri isi toọ
obi gị uto.

Ọ buru na i chota ya
i nwere olileanya nke ga-adigide.

Okwu nke iri abuo na asaa

15 Adila ka onye na-emebi iwu, onye echiche ya
niile bu imegide ulo onye ezi omume.

A gakwala ga kwakorọ ihe di n'ulo ya.

16 N'ihii na onye ezi omume nwere ike daa ugboro
asaa ma o ga-ebilikwa ozo.

Ma ndi na-emebi iwu na-aso ngongo mgbe
nsogbu biakwasiri ha.

Okwu nke iri abuo na asato

17 Anurila onu mgbe onye iro gi dabara na
nsogbu.

Ka obi gharakwa ito gi uto mgbe o dara.

18 N'ihii na ONYENWE ANYI puru iwe iwe n'ihii ya
megide gi ma kwusi ita ya ahuhu.

Okwu nke iri abuo na itoolu

19 Ekwosola onye na-emebi iwu ekworo,
maobu nwe anya ukwu n'ebe onye ajo
omume noo.

20 N'ihii na onye na-emebi iwu enweghi odinihu;

a ga-afunyukwa oku onye ajo omume.

Okwu nke iri ato

- 21 Nwa m, tugo egwu ONYENWE ANYI na onye bu eze,
esonyerela ndi ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu.
- 22 N'ihina na o bu na mberede ka i ga-eso ha daba na nhuju anya.

Onye maara ihe ga-abu ogwugwu ya?

Okwu ozo ndi amamihe kwuru

- 23 Ndi a bukwa okwu ozo ndi amamihe kwuru, iji gosi na ikpe ikpe na-akwughi ototo adighi mma.
- 24 Onye obula nke na-asị onye ikpe mara, "Onye ezi omume ka i bu,"*
ga-anata obubu onu site n'onu otutu mmadu, mba niile ga-eweso ya iwe.
- 25 Ma o ga-adiri ndi ahụ na-abara onye ikpe mara mba na mma,
ha ga-anatakwa ezi ngozi.

- 26 Osiisa ziri ezi
bu ihe na-egosi ikwesi ntukwasị obi.†

- 27 Ruchaa oru gi di n'ezi.
Dozie ala ubi gi.
Emesia wuoro onwe gi ulo.

- 28 Agbala ama ugha megide onye agbataobi gi n'efu.

* 24:24 Onye obula nke na-asị onye na-emebi iwu, onye ikpe na-amaghi ka i bu † 24:26 Dika nsusu e susuru n'egbugbere onu

Ọ bụ egbugbere ọnụ gị abụọ ka ị ga-eji ghọọ
aghughọ?‡

29 Asịla, “Aga m emeso ha dika ha siri meso m.
Aga m akwughachi ha ụgwọ ihe ha mere.”

30 Esitere m n’ubi otu onye umengwu gafee,
bụ ubi vainị nke onye na-enweghị uche,

31 hụ na ogwu etochiela ya,
ahịhịa etochiekwala ya;
mgbidi dị ya gburugburu adaakwala.

32 Elegharị m ya anya
site na ya mụta otu ihe a:

33 Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta,
nwa ichikọba aka nta zuo ike

34 ụbiam ga-abiakwasị gị dika onye ohi,
ụkọ abiakwasikwa gị dika onye na-apunara
mmadu ihe.

Ilu ndị ọzọ nke Solomon

25

1 Ndi a bukwa ilu Solomon, nke ndi ozi
Hezekaya eze ndi Juda dekotara n’akwukwo.

2 Ọ bụ nsopuru Chineke izobe okwu,
ma nsopuru ndi eze bu ichoputa ala okwu.

3 Dika idi elu nke eluigwe, dika idi omimi nke
ala,
otu a ka obi ndi eze bu ihe a na-apughị
ichoputa.

4 Wepu ihe ahụ niile na-ekpuchi mma ọlaocha,
onye ọkpụ ụzụ ọla ga-aruputa efere;

‡ 24:28 Maobu, rafuo mmadu

⁵ wezugakwa ndịisi n'eme ajọ ihe n'ihu eze,
ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n'ezi
omume.

⁶ Egosiputala onwe gị n'ihu eze,
ewerela ọnođụ n'etiti ndị oke mmadụ,

⁷ ọ ga-aka mma ma ọ buru na ọ si gị, “Rigota
n'ebe a,”
karịa na o wedara gị ala n'ihu ndị oke
mmadụ.

Ihe iji anya gị abụọ hụ

⁸ e mekwala ngwangwa iga n'ụlọikpe,
n'ihu na ọ bu gini ka i ga-eme n'ikpeazu
ma ọ buru n'onye agbataobi gị etinye gị
n'ọnođụ ihere?

⁹ Ọ buru na gị na onye ọzọ enwee esemokwu,
dozienụ ya n'onwe unu,
emekwala ka ndị ọzọ mata okwu nzuzo gị na
onye ọzọ kwuru,

¹⁰ ma ọ bughị ya, onye nuru ya nwere ike menye
gị ihere,
agwa ojoo gị agaghị enwekwa ogwugwu.

¹¹ Ndumodu e nyere n'oge kwesiri ekwesi
di ka mkpuru osisi apul olaedo e tinyere
n'efere olaocha.

¹² Dika olanti olaedo maobu ihe icho mma nke
olaedo mara mma
ka mba onye maara ihe bu na nti onye na-
anu ya.

- 13 Onyeozì kwesiri ntụkwasi obi na-eweta ntute na ndu,
 dika mmiri oyi si eme ka ahụ di juu
 n'oge okpomoku owuwe ihe ubi.
- 14 Onye ahụ na-adighi emezu nkwa o kwere
 dika igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri.
- 15 Nwee ndidi, n'ikpeazu i ga-enwe mmeri,
 n'ihì na ire di nro na-agbaji okpukpu.
- 16 Mmanu anu o na-atọ gi uto?
 Arachala ya kari, ka o ghara iwetara gi
 oria.
- 17 Ejela ileta onye agbataobi gi mgbe mgbe,
 ka i ghara ire ugwu gi.
- 18 Onye na-agbagide onye agbataobi ya ama
 ugha,
 dika mkporo osisi maobu mma agha, maobu
 aku a piziri apizi.*
- 19 Itukwasi onye aghughu obi n'oge nsogbu di ka
 iji eze na-eme ndakapu ata ihe,
 maobu iji ukwu jiri eji agba oso.
- 20 Dika onye e yipuru uwe n'ubochi oyi uguru,
 maobu iwere nnu tee n'elu onya,
 otu a ka onye na-aburu onye iwe na-ewe abu
 di.
- 21 O buru na aguu na-agu onye iro gi, nye ya nri
 ka o rie,

* 25:18 Ya bu, nke di nko

- ọ burụkwa na akpịrị na-akpọ ya nkụ, nye ya mmiri ka ọ nụọ.[†]
- 22 Mgbe ị na-eme nke a, ị na-agụkwasi icheku ọkụ na-ere ere n'isi ya, ONYENWE ANYỊ ga-akwughachikwa gi.
- 23 Dịka ifufe si n'ugwu si eweta mmiri ozuzo, otu a ka ikwu mmadụ okwu azụ si eweta iwe.
- 24 Ọ ka mma ibi n'otu akụkụ elu ụlọ karịa ibinyere nwanyị na-ese okwu.
- 25 Ozioma e sitere na mba dị anya nata dị ka mmiri jụrụ oyi nye onye akpịrị na-akpọ nkụ.
- 26 Onye ezi omume nke kwenyere n'ihe onye na-emebi iwu kwuru dị ka iyi a gworurụ n'isi ya.
- 27 Dịka ịracha mmanụ ańụ hie nne si jọọ njo, otu a ka o si buru ihe na-enweghị nsọpuru, mmadụ ịchọputa ihe ndị ezomiri ezomi.
- 28 Nwoke ọbula na-adighi achi mmuo ya di ka obodo na-enweghị ndi na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpo.

26

¹ Ịhụ onye nzuzu a na-enye nsọpuru

[†] 25:21 Ọpụ 23:4-5; 2Ih 28:15; Mat 5:44

- dịka ihu mkpuru mmiri ka o na-ada n'oge
okochi maobu mmiri na-ezo n'oge owuwe
ihe ubi.
- ² Dika nnunu nta na-efeghari efeghari, maobu
dika eleke na-awughari
otu a ka obubu onu na-ekwesighi agaghi ere.
- ³ Utari diri inyinya, inyinya ibu ka a na-ekenye
mkpumkpu igwe n'onu;
otu a kwa ka apipia di nye azu ndi nzuzu.
- ⁴ A zaghachila onye nzuzu dika enweghi uche ya
si di,
ma o bughu ya gi onwe gi ga-adi ka ya.
- ⁵ Zaa onye nzuzu dika enweghi uche ya si di,
ma o bughu ya o ga-abu onye maara ihe
n'anya onwe ya.
- ⁶ Iziga ozi site n'aka onye nzuzu
dika mmadu ibipu ukwu ya maobu inu ihe
ike dika mmiri.
- ⁷ Dika onye ngwuro si eji ukwu ya eje ije,
otu a ka ilu si esite n'onu onye nzuzu aputa.
- ⁸ O baghi uru inye onye nzuzu nsopuru, n'ihi na
o gaghi anogide.
O di ka iwu okuko mmiri n'azu.
- ⁹ Dika ogwu manyere n'aka onye na-anubiga
mmanya oke
otu a ka ilu di n'onu onye nzuzu.
- ¹⁰ Dika ogba uta si agba uta ya na-enweghi onye
o bu n'obi,
otu a ka o di bu onye na-enye onye nzuzu
maobu onye o bu na-agafe n'uzo oru ka
o ruora ya.
- ¹¹ Dika nkita laghachiri ozu n'ihe o gboro,

- otu a ka ndị nzuzu dī mgbe ha na-emekwa omume enweghị uche ha.
- 12 I hụrụ onye mara ihe n'anya nke onwe ya?
Olileanya dī nye onye nzuzu karià ndī dī otu a.
- 13 Onye umengwụ na-asị, “Ọdum nọ n'okporouzo,
ọdum ji oke iwe na-awaghari nọ n'ama niile!”
- 14 Dika ibo onu ụzọ si emeghari n'ihe nkonye ya, otu a ka onye umengwụ si na-atughari onwe ya n'elu ihe ndina ya.
- 15 Onye umengwụ na-amanye aka n'efere nri* ma oke umengwụ a naghị ekwe ka o weghachi ya tinye n'onu ya.
- 16 N'uche ya, onye umengwụ† na-eche na ọ maara ihe karià ndi ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu.
- 17 Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasaghị ya dī ka mmadu na-apu n'okporouzo dokpuru nkita obula ọ huru na nti.
- 18 Dika onye ara na-agba akụ na-ere oku nke na-eweta onwu,
19 ka nwoke ahụ bu nke na-aghogbu onye agbataobi ya ma si, “ọ bu naani egwuregwu ka m na-egwu.”

* 26:15 Maobu, oku nri † 26:16 Ya bu, onye nzuzu

- 20 Ọkụ na-anyụ mgbe nkụ gwurụ,
otu a kwa esemokwu na-akwụsị mgbe a
kwụsiri ikwu ndị ọzọ okwu n'azụ.
- 21 Dịka icheku si eme ka nkụ nwuru ọkụ,
otu a ka onye na-ese okwu si eme ka ọgụ
nwuru ọkụ.
- 22 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu
dika iberibe nri n'atọ ezi uto,
ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo.
- 23 Dika ite aja urọ nke e ji ọlaocha na-abaghi uru
techie,
ka egbugbere ọnụ di nro nke obi juputara
n'ihe ojoo bu.
- 24 Ndi iro na-eji egbugbere ọnụ ha gbanwee onwe
ha,
ma n'ime obi ha o bu naani aghugho di ya.
- 25 Okwu ọnụ ya nwere ike toọ uto na nti ma
ekwenyerela ha,
n'ihi na ihe aru asaa juputara n'ime obi ha.
- 26 O bu ezie na o ga na-eme ka o huru gi n'anya,
ma iro ya ga-aputa ihe, mmadu niile ga-
ahukwa ya.
- 27 Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime
ya.
Ozo, onye na-enuda nkume, ya ka nkume
ahu ga-adagbu.
- 28 Onye i kporo asi bu onye i ga-achọ iwetara ihe
mgbu site n'igha ugha.
Okwu oma na-esighi n'obi mmadu puta na-
eweta ila n'iyi.

27

- 1 Anyala isi banyere echi,
n'ihì na ì maghì ihe echi ga-abụ.*
- 2 Ka onye ọzọ too gị, ọ bughị ọnụ gị.†
Ka onye ọzọ too gị, ka egbugbere ọnụ gị abụọ
ghara ito gị.
- 3 Nkume dị arọ, aja bukwa ibu arọ,
ma mkpasu iwe nke onye nzuzu dị arọ karịa
ha abụọ.
- 4 Iwe na-emebi ihe,
ma ekworo jọrọ njọ karịa iwe.
- 5 Mba abara n'ihe ka mma
karịa ihunanya ezoro ezo.
- 6 Ihe kwesiri ntukwasị obi ka mmerụ ahụ nke
sitere n'aka enyi bụ,
ma onye iro na-eme ka isutu ọnụ mụbaa.
- 7 Mmanụ anụ adighị atọ onye rijuru afo uto;
ma mgbe agụụ ji ya, ọ ga-eri ọ buladi ihe di
ilu.
- 8 Nwoke na-akpafu site n'ulo ya
di ka nnunụ na-amakwaghị akwụ ya.
- 9 Mmanụ isi uto na ihe nsure oku na-esi isi uto
na-eme ka obi nuria,

* 27:1 Luk 12:19-21; Jem 4:13-16 † 27:2 Etola onwe gi, chere
ka ndi ọzọ too gi

otu a ka uto enyi di,
site na ndumodu nke mkpuruobi ha.

- 10 Ahapula enyi gi maobu ndi enyi nna gi.
Mgbe i no na mkpa ariola nwanne gi ka o
nyere gi aka.
Onye agbataobi no gi nso nwere ike inyere
gi aka karia nwanne gi no ebe di anya.
- 11 Nwa m, obi ga-atu m uto nke ukwu ma a si
na i ga-amuta ihe!
Mgbe ahụ, aga m enwe ihe m ga-asa ndi na-
akocha m.
- 12 Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abia
n'ihu ma zobe onwe ya.
Ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, o
na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahuhu so
ya.
- 13 Chiri uwe onye ahụ nke naara onye mba ozu
na mbe.
E, chiri ya ma o buru nwanyi na-abughi
nwunye ya ka o nara na mbe.
- 14 O buru na onye obula e jiri oke olu gozie onye
agbataobi ya n'isi ututu
a ga-agu nke a dika ibu onu.
- 15 Mmiri na-ata n'ime ulu mgbe mmiri na-ezo
na nwanyi na-eso okwu bu otu.
- 16 Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka
jide ifufe,

maobụ were aka jide mmanụ.

- 17 Dịka e si eji igwe amụ igwe ọzọ ka ọ dị nkọ,
otu a ka mmadụ si enyere ibe ya aka ịdị nkọ.
- 18 Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri mkpụrụ ya,
onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a ga-
asopurụ.
- 19 Dịka e si ahụ ihu mmadụ n'ime mmiri
otu a ka obi mmadụ si egosi ihe onye ahụ
bụ.
- 20 Dịka afọ adighị eju onwụ na mbibi,
otu a ihe na-agụ anya mmadụ adighị agwụ
agwụ.
- 21 Ite eji anụcha ihe dịrị ọlaocha, oke ọkụ
dịkwara ọlaedo
ma a na-anwale ndị mmadụ site n'otuto a
na-enye ha.
- 22 N'agbanyeghị na ị ga-egwepia onye nzuzu
n'ime ikwe,
were aka odo gwee ha dịka mkpụrụ ọka,
ị pughị isite n'ahụ ha wepụ enweghị uche
ha.
- 23 Lezie ọrụ gị anya nke oma,
marakwa onọdụ igwe ewu na aturụ gị na
anụ ụlọ ndị ọzọ,
- 24 n'ihì na akunuba adighị adigide.
Ọ bụladị okpueze nke onye eze na-emesia
gabiga.

- 25 Mgbe e gbupụchara ahịhịa ochie, nke ọhụrụ
na-epupụta,
mgbe ahụ ka a na-achikọbata ahịhịa si
n'ugwu.
- 26 Ụmụ aturu ga-enye gi uwe i ga-eyi,
umụ ewu ga-enyekwa gi ego ọnụahịa ala ubi
gi.
- 27 I ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na
ndi ezinaulo gi nri,
na nke ga-edozi ahụ ndi odibo nwanyi gi.

28

- 1 Ndi ajo omume na-agba ọsọ mgbe onye ọbula
na-adighi achu ha,
ma ndi ezi omume na-enwe ntukwasị obi
dika ọdum.
- 2 Mgbe njehie di n'obodo di otutu, o nwere otutu
ndiisi,
ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe omuma
ga-eme ka udo na-adigide ogologo oge.
- 3 Onye na-achi achị nke na-emegbu ndi ogbenye,
bu mmiri ozuzo nke na-azachapu ihe niile
mee ka nri ghara idi.
- 4 Onye na-adighi asopuru iwu na-eto ndi ajo
omume,
ma ndi na-edebe ihe iwu kwuru na-ebu agha
megide ha.

- 5 Ndi ajo omume adighi aghota uru ikpe ziri ezi bara,
ma ndi na-eso ONYENWE ANYI na-aghota ihe bu uru ya.
- 6 O kaara gi mma ibu nwa ogbenye na onye eziokwu
karia na i bu ogaranya na eze aghugho.
- 7 Umụ okorobia nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru,
ma nwa nke ya na ndi oke oriri bu enyi na-emenye nna ya ihere.
- 8 Onye na-eme ka aku ya baa uba site na inara uma maobu omurunwa n'aka onye ogbenye,
na-ekpokota ya nye onye ozo, onye na-emere ndi ogbenye ebere.
- 9 Onye na-ewezuga nti ya site n'ebe iwu m di,
o buladi ekpere ha bu ihe aru.
- 10 Onye obula na-eduhie ndi ziri ezi n'uzo ihe ojoo,
ga-adaba n'onya ahụ ha onwe ha gbara,
ma ndi na-enweghi ita uta ga-anata ezi ihe nketa.
- 11 N'anya nke onwe ya, onye ogaranya na-agu onwe ya dika onye maara ihe,
ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota na-enyochaputa amaghi ihe nke onye ogaranya.

- 12 Mgbe ihe na-agara ndị ezi omume nke ọma,
onye ọbụla na-anụrị ọñụ,
ma onye ọbụla na-ezo onwe ya mgbe onye
na-emebi iwu na-aga n'ihu.
- 13 Onye na-ezo mmehie ya agaghị enwe ọganihu
na ndụ ya.
Ma onye na-ekwupụta mmehie ya hapụkwa
ha, ka a ga-emere ebere.
- 14 Ngozi na-adiri mmadụ ahụ na-atụ egwu
Chineke,
ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na
nsogbu.
- 15 Dika ọdum na-agbọ ụja maọbụ nne bịa na-
achụ mmadụ
otu a ka onye ọchịchị ọjọọ nke na-achị ndị
na-enweghị ike dị.
- 16 Ọ bụ naanị eze na-amaghị ihe ga-akpagbu ndị
ya;
ma eze ga-achị ogologo oge bụ eze kporo iri
ngari asị.
- 17 Obi ogbu mmadụ ga na-ama ya ikpe
ruo ala mmụọ.
Ka onye ọbụla ghara inyere ya aka.
- 18 Onye na-eje ije na-enweghị ita ụta ka a na-
echebe,
ma onye ụzọ ya gbagoro agbago ga-adaba
n'olulu.

- 19 Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe ọ bara ụba,
ma onye na-agbaso ihe efu dị iche iche,
ụbiam ga-eju ya afọ.
- 20 Onye ọbụla nke kwesiri ntụkwasi obi ga-enweta ọtụtụ ngozi,
ma nwoke ahụ na-achọ ịbụ ọgaranya ngwangwa aghaghị inweta ntaramahụhụ.
- 21 Ile mmadụ anya n'ihu n'oge ikpe jọgburu onwe ya.
Ma ụfọdụ ndị ikpe na-eme ihe na-ezighị ezi,
ọ bụladị, n'ihị iberibe nri.
- 22 Onye aka ntagide ọ na-anụ ọkụ n'obi igho ọgaranya
amaghị na ụkpa nọ na-eche ya.
- 23 Onye ọbụla na-abara mmadụ mba, n'ikpeazu ga-enweta amara
karịa onye ahụ na-aja mmadụ ibe ya mma ire uto.
- 24 Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma na-asịkwa,
“Olee ihe ọjọọ dị na ya?”
Onye dị otu a bụ nnọọ enyi ndị mbibi.
- 25 Ndị oke ọchịchọ na-akpali ise okwu,
ma ndị na-atụkwasi ONYENWE ANYỊ obi na-enwe ọganihu.

- 26 Nwoke ahụ na-atụkwasi onwe ya obi bụ onye
nzuzu!
Ma ndị na-agbaso amamihe Chineke, aka
adighi akpa ha.
- 27 O buru na i nye ogbenye, a ga-egboro gi mkpa
gi.
Ma obubu onu diri ndi ahụ na-ekpuchi anya
ha n'ebe ndi ogbenye no.*
- 28 Mgbe ndi ajo omume na-aga n'ihu, ndi ezi
omume na-ezo onwe ha,
ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndi ezi omume n'aba
uba.

29

- 1 Onye a na-abara mba mgbe niile ma o naghị
anata ndumodu,
n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, o gaghị
ekulikwa ozo.
- 2 Mgbe ndi ezi omume no n'ochichi, ndi a na-
achi na-anuri onu,
ma ha na-asu ude mgbe onye ajo omume na-
achi.
- 3 Nwoke huru amamihe n'anya na-eme ka nna
nuria,
ma onye bu enyi umu nwanyi akwuna, na-
ala akunuba ya n'iyi.

* 28:27 Dit 15:7; Ilu 22:9

- 4 Eze na-achị n'ezikwu na-ewetara obodo ya
oganihu,
ma nke na-achọ ngarị na-ala ya n'iyi.
- 5 Onye ahụ ji ire uto na-aja onye agbataobi ya
mma
bụ ọnya ka ọ na-esiri ya.
- 6 Ọ bụ onye ajọ omume siri ọnya ka ọnya ahụ
na-ama.
Ma ndị ezi omume na-anọrọ onwe ha na-agụ
egwu ọhụ.
- 7 Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere
ikpe ziri ezi nke ndị ogbenye,
ma ụdị echiche ahụ adighị abata ndị ajọ
omume n'obi.
- 8 Ndi nzuzu na-amalite ogo ebe niile,
ma ndi nwere uche na-agbalisi ike ime ka
udo di.
- 9 Ọ buru na onye maara ihe esoro onye nzuzu
gaa n'uloikpe,
onye nzuzu ga-ewe iwe oku, mee mkpotu,
kwaa emo ma udo agaghị adi.
- 10 Ndi ndu ha na-ebi bu ime ihe ike na-akpo onye
ezikwu asi,
ha na-achosikwa ike uzọ ha ga-esi gbuo onye
ndu ya ziri ezi.
- 11 Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya,

ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-
emekwa ka mmụọ ya dajụọ.

12 Ọ bụrụ na onye na-achị achị ańaa ntị n'okwu
ughá,
ndị niile na-ejere ya ozi ga-aghọ ndị ajọ
omume.

13 Ogbenye na ogaranya bụ otu na nke a:
ọ bụ ONYENWE ANYỊ na-eme ka ha jiri anya
ha na-ahụ ụzọ.

14 Ọ bụrụ na eze esite n'izi ezi kpee ndị ogbenye
ikpe,
a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe
ebighị ebi.

15 Ịba mba na iti nwantakiri ihe na-enye aka mee
ka ọ bụrụ ezi nwa,
ma nwantakiri a na-adighi adu odu na-eme
nne ya ihe ihere.

16 Mgbe ndị na-emebi iwu na-aga n'ihu, njehie
na-aba ụba n'etiti ndị a na-achị achị,
ma ndị ezi omume ga-eguzo hụ ođida ha.

17 Dọọ nwa gi aka na ntị, ndụ ya ga-enye obi gi
udo na onu.
Ọ gaghị emekwa ka ihere mee gi.

18 Obodo na-adighi atụ egwu Chineke bụ obodo
na-adighi agazi n'usoro,

ma ọ́nụ́ na-adị́rị obodo ahụ́ na-edebe ihe
Onyenwe anyị́ nyere n'iwu.

19 Ọ́ bughị́ naanị́ okwu ọ́nụ́ ka e ji adọ́ ndị́ na-eje
ozi aka na ntị́,
n'íhi na ha nwere ike ghotá ma ha ga-ajụ́ ime
ihe ị́ chọ́rọ́.

20 Olileanya dírị́ onye nzuzu
karị́a onye ahụ́ na-adighị́ echezi echiche
tupu o kwuo okwu.

21 Ị́ malite na mbụ́ na-emezi onye na-ejere gị́ ozi,
ọ́ ga-emesiá chọ́rọ́ ka i meere ya dika nwa gị́.

22 Onye na-ewe iwe na-akpali ọ́gụ́,
onye na-ewe iwe ọ́kụ́ na-eme ọ́tụ́tụ́ mmehie.

23 Nganga mmadụ́ na-eme ka ọ́ daa,
ma mmadụ́ ahụ́ dī́ umeala n'obi ga-eweta
nsopurụ́.

24 Ndi ọ́bụ́la na-enyere ndi ohi aka bu ndi iro nke
ndu ha,
a na-edu ha n'inu iyi, ma ha adighi agba
akaebe.

25 Ị́tu egwu mmadụ́ bu ihe ima n'onya,
ma onye ọ́bụ́la na-atukwasị́ ONYENWE ANYỊ́
obi na-anọ́ n'udo.

26 Ị́ chọ́rọ́ ikpe ziri ezi?

Elela onye ikpe anya n'ihu, kama gwa
 ONYENWE ANYI maka ya.

²⁷ Onye ezi omume na-akpọ ajọ omume asị;
 ndị na-emebi iwu na-akpọ onye ndụ ya ziri
 ezi asị.

Okwu amamihe nke Ago

30

¹ Ndị a bụ okwu Ago, nwa Jake, onye Masa,
 Okwu si n'ọnụ nwoke a zigaara Itiel na Ukal:

“Ike agwula m, Chineke
 ma a pụrụ imeri.

² N'ezie, abụ m onye nzuzu karia mmadụ ọbụla;^{*}
 Enweghị m ụdị nghota ahụ mmadụ na-
 enwe.

³ Amụtabeghị m amamihe,
 maọbụ ruo imata maka Onye Nsọ ahụ.

⁴ Olee onye na-arịgo n'eluigwe na-arịdatakwa?
 Onye ka ọ bụ, bụ onye jikọtara ifufe n'aka
 ya?

Onye kwa weere akwa kechikọtara osimiri niile
 n'aka ya?

Onye hiwere oke nsọtụ ụwa niile? Onye ka
 ọ bụ?

Ọ bụrụ na ị ma onye ọ bụ, gini bụ aha ya?
 Gini bụ aha nwa ya?

⁵ “Okwu ọnụ Chineke niile bụ ihe anụchara
 anụchara,

* **30:2** Abụ m anụ ọhịa, a bughị mmadụ.

Ọ bụ ọta nye ndị na-agbaba n’ime ya izere ndu.

⁶ Atukwasila ihe ọbụla n’okwu ya,
ka ọ ghara ịbara ịba mba, ka ị gharakwa ịgho onye ụgha.

⁷ “O ONYENWE ANYỊ, naanị ihe abụọ ka m na-ariọ
gị tupu m nwụọ;
ajụkwala imere m ha:

⁸ Nke mbụ, mee ka okwu efu na okwu ụgha ị
anya n’ebe m nọ.

Nke abụọ, e nyela m ọnọdụ ogbenye maọbụ
ọnọdụ ọgaranya,
kama nye m naanị nri ga-ezuru m kwa
ụbọchị niile.

⁹ N’ihi na, ọ bụrụ na m aghọọ ọgaranya, ma
elegị anya, afo ga-eju m, jubiga m oke,
ruo na m ga-asị na m achọkwaghị gị ma
kwuokwa si, ‘Onye ka ONYENWE ANYỊ bụ?’

Ọ bụrụkwa na m adaa ogbenye, ma elegị anya,
aga m ezuru ohi,
site n’uzọ ị otu a, wetara aha nsọ gị
Chineke, ihe ihere.

¹⁰ “Ekwujọla ohu n’ihu nna ya ukwu,
ka ọ ghara ịbụ gị ọnụ, ikpe amaa gị.

¹¹ “Ọ ị ndị† na-akocha nna ha,
ha adighi agozikwa nne ha;

¹² Ọgbọ ndị ị ọcha n’anya nke onwe ha
ma asapubeghi isisi n’unyi ha ruru.

¹³ Ọ ị ndị anya ha ị n’elu,

† 30:11 Maobu, Ogbọ

ndị ile anya ha juputara na nlelị.

14 Ndi eze ha niile bu mma agha
ikiri eze ha bukwa mma
maka irichapu ndi ogbenye site n'owa
na ndi no n'uko site n'etiti mmadu.

15 "Etu nwere umu nwanyi abuo
ndi na-eti, 'Nye, nye.'

"O di uzọ ihe atọ nke afo na-adighi eju.
E, anọ di na-adighi asi, 'O zuola.'

16 Ala ili,
akpanwa nwanyi na-adighi atu ime,
ala nke mmiri na-adighi eju afo,
na oku nke na-adighi asi, 'O zuola.'

17 "Onye ahụ na-akwa nna ya emo,
nke na-akpokwa irubere nne ya isi asi,
ugoloma ga-aturu mkpuru anya ya,
udele ga-erikwa anu ahụ ya.

18 "O di ihe atọ na-agbagwoju m anya, apughị
m ighota ha;
mbaa, ha di anọ!

19 Otu ugo si efeghari na mbara eluigwe;
otu agwo si akpu n'elu nkume,
otu ugbo mmiri si achota uzọ ya n'oke
osimiri;
na otu ihunanya si eto n'etiti nwoke na
nwaagboghọ.

20 "Nke bu uzọ nwanyi na-akwa iko,
O na-eri ma hichaa onu ya,

na-asị, 'E megħi m ajọ ihe ọbụla.'

- 21 "Ọ dị ihe atọ na-eme ka ụwa maa jijiji,
n'okpuru ihe anọ nke ọ na-apughị inagide,
22 Ohu għorọ eze,
onye nzuzu ihe na-agara nke ọma,
23 nwanyị obi ilu mesiri luta di,
na odibo nwanyị għorọ nwunye nna ya
ukwu.
- 24 "The anọ di nke di nta n'elu ụwa,
ma ha maa ihe nke ukwu.
25 Ndanda bu ndi na-enweghi ume,
ma ha na-akpakota nri ha, dozie nke ha
ga-eri n'oge oyi.
- 26 Ewi nkume‡ bu ndi na-adighi ike,
ma ha na-echebe onwe ha site n'ibi n'ogba
nkume.
- 27 Igurube enweghi eze,
ma ha na-aga n'igwe n'ahiri n'ahiri.
- 28 Ngwere di mfe iji aka jide ya,
ma i ga-achota ha o buladi n'ulo ndi eze.
- 29 "Ha di ihe atọ na-ejeghari n'ụwa n'ọnọdu idi
oke ebube,
mbaa, ha di anọ:
30 Odu, eze umu anumanu. O naghị atụ
onye ọbụla egwu,
31 na oke okuko na-ejeghari ejeghari,
na mkpi,
na eze ndi agha ya gbara gburugburu.

‡ 30:26 Ewi nkume bu otu udi oke n'otutu uzọ oke e nwere. Ha na-ebi n'igwe n'ugwu. Lev 11:5; Abu 104:18

- 32 “Ọ bụrụ na i meela ihe nzuzu site n’ifuli onwe
 ị elu
 maọbụ zube nzube ọjọọ,
 anyala isi n’ihi ya, were aka ị kpuchie ọnụ
 ị n’ihere.
- 33 A ịaa mmiri ara ehi a na-ewepụta mmanụ
 ara ehi;
 iti mmadụ aka n’imi na-akpata ịgba ọbara,
 otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu.”

Okwu eze Lemuel

31

- 1 Ndi a bu okwu si n’onu Lemuel, eze Masa. Ha
 bu okwu ndi ahụ nne eze Lemuel kuziri ya.
- 2 Gee nti, nwa m, gee nti, nwa nke afọ m.
 Gee nti, nwa m, nwa nke oziza ekpere m
 niile.
- 3 Enyela umu nwanyi* ike gi,
 enyekwela idi ike gi n’aka ndi n’ala ndi eze
 n’iyi.
- 4 Lemuel nwa m, o bughị ihe kwesiri ekwesi na
 ndi eze ga-anu mmanya.
 O kwesikwaghị ka aguu inu mmanya
 buru ihe ga na-agu ndi eze.
- 5 Ka ha ghara inubiga mmanya oke si otu a
 chefuo ikpe ikpe ziri ezi dika iwu kwuru.

* 31:3 Okwu a, umu nwanyi, bu banyere otutu ndi inyom bi
 n’uloze. Onye dere akwukwo a, eleghi anya, na-arutu aka na
 umu nwanyi ndi a, puru ime ka uche eze puo site n’ihe o kwesiri
 ime. Est 2:3,8

- Ka ha gharakwa isite n'ịnụbiga mmanya oke
napụ ndị a na-emegbu emegbu ikpe ziri
ezi ha kwesiri inweta.
- 6 Ndi e kwesiri inye mmanya bu ndi ahụ na-ala
n'iyi,
ndi ahụ nọ n'ọnọdu oke ihe mgbu nke obi.
- 7 Ka ha nūọ chefuo ọnọdu ojọọ ha,
ka ha gharakwa icheta ọnọdu nhuju anya ha.
- 8 Jisie ike kwuchite ọnu ndi ahụ na-enweghi ike
ikwuru ọnu onwe ha;
kwuchitekwa ọnu ndi niile ọnọdu ha di ala.
- 9 Kwusie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi.
Gbooro ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa
ogụ site n'aka ndi na-emegbu ha.

Okwu mmechi: Ezi nwanyi nwere agwa oma

- 10 Nwanyi nwere ugwu† onye ga-achotali ya?
O di oke ọnu kari nkume rubi.
- 11 Di nwanyi di otu a na-atukwasị obi ya niile
n'ime ya,
o dighi ihe di mkpa nke na-ako ya.
- 12 Ihe nwanyi di otu a na-ewetara di ya bu naani
ihe oma.
Ihe ojoo obula adighi esi n'aka ya abiakwasị
di ya ubochi niile nke ndu ya.
- 13 O na-ahoro aji anu na flakisi
jiri ya na-arụ ọrụ na-atọ aka ya uto.
- 14 O na-esite n'ebe di anya na-ebubata ihe oriri
n'ulo ya
dika a ga-asị na o bu ugbo mmiri.

† 31:10 Maobu, *Nwanyi nwere agwa oma na-ejidekwa onwe ya
n'uzo kwesiri.*

- 15 Tupu chi abozie,
 nwanyi a esitelari n'ihe ndina bilie
 kwadooro ezinaulo ya ihe oriri,
 ma debekwara odibo ndi inyom na-ejere ya
 ozi oke ihe oriri nke ha.
- 16 O na-apu nyochaputa idi mma ala ubi, ma
 zuputa ya.
 O bu ego o rupertara n'onwe ya ka o ji aru
 oru ubi vaini.
- 17 Ike iru oru adighi agwu ya.
 O di nnoo ike, burukwa onye na-aruputa ihe
 di iche iche.
- 18 O na-elezi anya hu na ihe ahia o meputara di
 ezi oke onuahia;
 o bu nke a mere o ji na-aru oru ruo n'ime
 ime abali.
- 19 N'obuaka ya ka o jidere osisi itu ogho akwa;
 mkpisiaka ya na-ejidesikwa ozele e ji na-
 ekwe akwa ike.
- 20 O na-agbasapu aka
 inyere ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa
 aka.
- 21 Udu mmiri maobu oge oke oyi adighi eche ya
 uche
 n'ih na ndi niile no n'ezinaulo ya nwere
 uwe ha ga-eji chuo oyi.
- 22 O na-akpa akwa a na-agbasa n'elu ihe ndina,
 ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa
 och na akwa odo odo[‡] du.

[‡] 31:22 N'oge ochie, naani ndi ogaranya na-eyi uwe na-acha odo
 odo, n'ih na o bu akwa di oke onu.

- 23 Di ya bụ onye a na-asọpuru n'ọnu ụzọ ama obodo
 ebe ọ na-ewere ọnọdụ n'etiti ndị okenye nke ala ahụ.
- 24 Ọ na-akpa ma na-adụkwa akwa dị iche iche, ya na ihe ike n'ukwu, ndị ọ na-eresi ndị ahịa ndị ọzọ.
- 25 Ọ bụ nwanyị dị ike, onye a na-asọpuru asọpuru. Ụjọ adighị atụkwa ya maka ihe ga-eme n'oge dị n'ihu.
- 26 Ọ na-eji amamihe na-ekwu okwu ntuziaka kwesiri dịkwa n'ire ya.
- 27 Ọ na-etinye uche n'ihe niile banyere ezinaụlọ ya, ọ naghị arụ ọrụ umengwu.
- 28 Ụmụ ya na-ebili gọzie ya; otu a kwa di ya ga-eto ya ezi otuto.
- 29 Ọ ga-asị; "E nwere otutu ndị inyom ndị bụ ezi nwunye nye di ha, ma gị onwe gị kachasị ha niile mma."
- 30 Ịma mma nke elu ahụ adighị egosi ihe mmadu bụ, n'ihia na ịma mma adighị adigide ogologo oge. Ma nwanyị ọbụla nke na-atụ egwu ONYENWE ANYỊ bụ onye e kwesiri ito.
- 31 E kwesiri ito ya n'ihia ọrụ ọma niile nke aka ya rụputara. Ka ọrụ ya niile wetara ya otuto n'ọnu ụzọ ama nke obodo.

§ 31:23 Ọnu ụzọ ama obodo bụ ebe ndị okenye na-ezukọta akparịta ụka. Jen 19:1; Rut 4:1-3

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria:
Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ
onye oḅuḅa igu

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu

Ndḅ Biblica, Inc. degħarḅrḅ ya n'afḅ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" ḅu akara e ji mara ḅḅo ḅḅu a, nke edebanyere dḅka iwu si kwado n'ḅḅo ḅḅu dḅ n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azḅm aḅḅa ndḅ Biblica, Inc. O ḅu ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 13 Apr 2023

e2303256-375f-5385-8ff3-d387f2bc9c78